

MAGYAR VÉNDÉGLŐS-

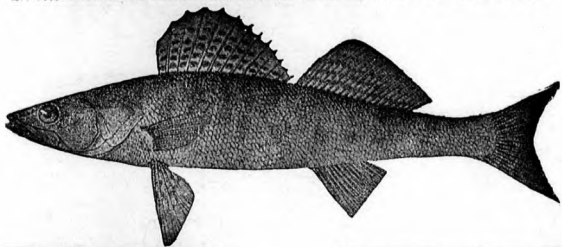
és KÁVÉS-IPAR

Budapest, 1908 október 1-én.

XI. évfolyam Szerkesztőség és kiadóhivatal: 19. szám.

Budapest, VI. kerület, Felső erdősor 11. szám.
Telefon: 117-61. Telefon: 117-61.

ALAPÍTOTT 1820.

ALAPÍTOTT 1820.

Fanda Ágoston és Zimmer Péter utóda

ZIMMER FERENCZ

HALÁSZMESTER BUDAPESTEN.

Főüzlet: Központi vásárcsarnok Flóküzlét: V., József-tér 4. sz.
TELEFON: 61-24. TELEFON: 62-39.

Sürgőnyczim:

Interurban telefon:

Zimmer halászmester, Budapest.

61-24.

A „Balatoni Halászati részv.-társ.” kizárólagos képviselője.

Az EGYEDÜLI halkereskedő cég, mely az előkelő háztartásokban és éttermekben szilkséggel ÖSSZES halfajokat ÁLLANDÓAN raktáron tartja.

SZÁLLIT:

A LEGMAGASABB KIRÁLYI UDVAR ÉS JÓZSEF FŐHERCZEG
: Valódi Jamaikai rum és :
: Ó FENSÉGE UDVARA SZÁMÁRA ::

„UNICUM“

legjobb gyomorerősítő likőr,

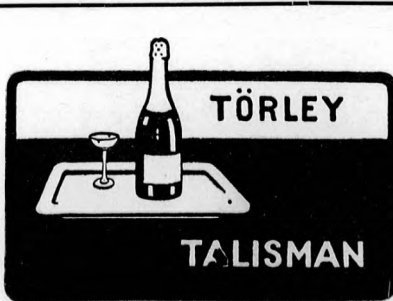
továbbá: Curaçao Triple Sec, Cherry Brandy,
Menthe Glaciale, Peppermint, Allash, Cacao
:: stb. elismert különlegességei ::

Zwack J. és Társai

csász. és kir. udvari szállítóknak

Budapest, IX., Soroksári-ut 92.

: Valódi Jamaikai rum és :
: francia Cognac behozatala

BELATINY PEZSGŐ

PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁS 1900
ARANY ÉREM

BELATINY ARTHUR
VELENCZE Főér. Vinn.

3 ÚJ SZÓ ...
ALTVATER
GESSLER
BUDAPEST

GESSLER SIEGFRIED
JÄGERNDORF-BUDAPEST

GESSLER FÉLE VALÓDI
DANUBIUS
MUSTÁR
RIVALÓ ÚJDONSÁG

Főpinczér urak!

Ha egy levelezőlapon pontos címüket, az üzlethelyiség megjelölésével közlik velünk, **díjtalanul és bérmentve küldünk**

SZÁMOLÓ CZEDULÁKAT

„Magyar Vendéglős- és Kávés-Ipar“

kiadóhivatala

Budapest, VI. ker., Felső erdősor II.
(Csakis írásbeli rendelést intézünk el).

: Telefon 71-96. Interurbán :

Törzs és Ormai

: mérnökök és gyárosok :

Budapest, VIII., Szilágyi-utca 3.

Központi gőz-, víz- és légfűtések, vízvezetékek, fürdő berendezések és központi melegvízkészítések szállodák, vendéglők és kávéházak részére.

Szellőztető berendezések
tánc és hangversenytermek részére

Wladika Rezső

mű- és kereskedelmi kertész.

Budapest legelőkelőbb szállodái,
vendéglői és kávéházainak szállítója.

Telefon 50-31.

Budapest VII., Zugló

Kövér Lajos-utca 2. szám.

ANDRÉNYI

KÁLMÁN UTÓDAI

SEC

BÁRMELY FRANCZIA PEZSGŐVEL EGYENRANGU

Mezey és Társa

Budapest IX., Ranolder-utca 4.

☀☀☀ Telefonszám 58—60. ☀☀☀

“ a Pilseni Polgári Serfőző „Pilseni Ösforrás” “
 a Münchener Paulaner Sörfőző r. t. Salvátorsörgyár
 magyarországi kizárólagos vezérképviselete.

A jánljuk követező világhírű sörünket egy hordóban, mint palackban
 „Pilseni Ösforrás sör” a Pilseni Polgári Serfőzőből, alapított 1842.
 „Münchener Paulaner sör” a Münchener Paulaner sörfőző Salvátorsör-
 gyárból, kapható egész éven át. „Salvator sör” a Münchener Paulaner
 sörfőző Salvátorsörgyárból, kizárólag csakis márczius havában kapható.

Honi gyártmány! Pontos kiszolgálás.
 — Elsőrendű, száraz, folyékony —
SZÉNSAVAT
 ajánl 10, 15 és 20 kilogramm aczéltartályokban a
MAGYAR SZÉNSAVIPAR TÁRSASÁG
 BUDAPEST IX., SOROKSÁRI-UT 30.

ALAPITVA 1868-ban.
Lappert Antal
 hírlapközvetítő irodája
 BUDAPEST, VI. ker., Váci-körut 29. sz.
 Elfogad előfizetéseket a világ összes lapjaira, a lap fején
 látható eredeti árak mellett.

Figyeljünk
 HAZAI IPAR HAZAI IPAR
 VÉDJEGY. VÉDJEGY.

 Piatnik Nándor és fiai budapesti magyar játékkártyagyár gyártmányainak valódiságára.
 Óvakodjunk a rossz utánzásoktól.
 Magyar játék-kártya-gyár
Piatnik Nándor és fiai
 BUDAPEST, VII., Rottenbiller-u. 17.
 Telefon: 63—56. Alapított 1824.

HIRDETÉSEK felvétetnek a kiadóhivatalban
 Budapest VI. ker., Felső erdősor 11.

BORHEGYI F.
 palackozott bor, pezsgő, likőr, cognac, rum és tea főráktára
 BUDAPESTEN, Gizella-tér 1. (Haas-palota)
 ajánlja a legjobb
francia és magyar pezsgőket, cognacot és likőröket gyári árakon.
 Belföldi borait az első hírneves bortermelőktől a leg-
 jutányosabb áron szolgáltatja.
 Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítettek.

FÖRSTER KONRÁD
 „Nagyvendéglő az Alkotmányhoz”.
Münchener „Löwenbräu”-sör főráktára.
BUDAPEST, V. Váci-körut 68. szám.
 Telefon: 26—35. Telefon: 26—35.
 A müncheni „Löwenbräu” kiviteli sör palackokban s
 pasteurizálva mint kiváló jó minőségű sört, mely beteken át jól tartja magát a n. é. vidéki és helybeli családok asztalára a-legjobban ajánlom. Vidékre vasuton gyorsárunként 30 és 50 palackot tartalmazó rekeszekben szállítatik ugysintén hordókban is. Holyben házhoz szállítatik a legcsekélyebb rendelés is.
St. Beno sör, a legnagyobb közkedveltségnek örvendő különleges müncheni sör, kimerőse csak február havában történik, míg a készlet tart. Előjegyzések ugy hordó mint a palackok szállítására január hó 20-áig.

Kávéházak, vendéglők teljes diszítését, szobrász, rábitz-munkáit elvállalja =

RÁKOS MANÓ
szobrász

Budapest, VII., Bálint-utca 9., saját ház. — Telefon 75—60.
Műkö vázak dús választékban.

HUBERT J. E. POZSONY

CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ

ALAPITATTOTT 1825.

KÜLÖNLEGESSÉGI JEGY: **“GENTRY-CLUB”**
A BUDAPESTI ORSZÁGOS KASZINÓ PEZSGŐJE.

TRANSYLVANIA SEC

LOUIS FRANÇOIS & Co.

császári és királyi udvari szállítók,
Fülöp Szász Coburg Göthai Herczeg Ö Fensége szállítói.

BUDAFOK.

16 elsőrendű kitüntetés

Hors Concours.

FŐRAKTÁR:

VÉDJEGY.

VEZÉRKEPVISELŐSÉG:

BORHEGYI FERENCZ

BUDAPEST, V., GIZELLA-TÉR 1.

Sürgőnyczim: François Budafok.

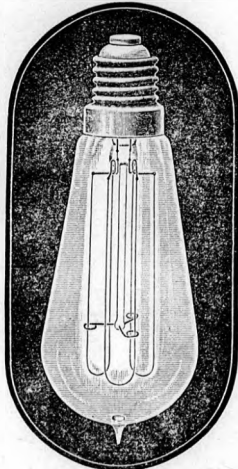
RUDA és BLOCHMANN

BUDAPEST, V., AKADEMIA-U. 16.

Telefon: Budafok 15. szám.

HAZAI
GYÁRTMÁNY

„DR. JUST“ WOLFRÁMLÁMPA

1 Watt
áram-
fogyasztás

Kávéházak, vendéglők, áru-
házak, irodák stb. világítására
a legalkalmasabb és immár
nélkülözhetetlen.

70%
áramköltség-
megtakarítás.

Szép, kellemes, fehér és állandó fény.

Többek között a következő helyiségek vannak kizárólag
„DR. JUST“ WOLFRÁMLÁMPÁKKAL kivilágítva:

Abbazia-kávéház
Ámor-kávéház
Baross-kávéház
Berger Leo kávéháza
Cairo-kávéház
Deli S. kávéháza
Emke kávéház
Francia-kávéház
Helvetia-kávéház

Illits-kávéház
Kisfaludy-kávéház
Kör-kávéház
Liszt Ferenc-kávéház
Lloyd-kávéház
Magyar Világ-kávéház
New-York-kávéház
Orfeum-kávéház
Palermo-kávéház

Terézvárosi kávéház
Vigszínház-kávéház
Erzsébetvárosi kaszinó
Lipótvárosi kaszinó
Országos kaszinó
Bristol-szálloda
Meteor-szálloda
Royal szálloda
Hungária-szálloda

Irodák, pénzintézetek, üzletek, miniszteriumok, állami hivatalok stb. stb.

Kapható minden villanyfelszerelő és műszaki üzletben.

Csak olyan lámpákat kérünk elfogadni, melyek „DR. JUST WOLFRAM“-
bélyegzővel vannak ellátva.

Egyesült Izzólámpa- és Villamossági Részvénytársaság.
Telefon 10-01, 16-12. **UJPEST**
Sürgőnyczim: AMPÉRE.

Az eredeti nagyság fele.

Nagyfogyasztóknál elvállaljuk
ezen lámpáknak évi átalány
(kölcsön díj) ellenében való
szállítását.

Magyar Vendéglős- és Kávés-Ipar

— A SZÁLLODÁS-, VENDÉGLŐS-, KORCSMÁROS- ÉS KÁVÉS-IPAR ÉRDEKEIT ELŐMOZDÍTÓ SZAKLAP. —

A „SZÁLLODÁSOK, VENDÉGLŐSÖK, KÁVÉSOK, PINCZÉREK ÉS KÁVÉSSÉGÉDEK ORSZÁGOS NYUGDÍJ-EGYESÜLETE” —
 A „DEBRECZENI SZAB. KIR. VÁROSI SZÁLLODÁSOK, VENDÉGLŐSÖK, KÁVÉSOK ÉS KORCSMÁROSOK IPARTÁRSULATA” —
 A „NAGYVÁRADAI SZÁLLODÁSOK, VENDÉGLŐSÖK, KÁVÉSOK ÉS KORCSMÁROSOK IPARTÁRSULATA” — AZ „UJVIDÉKI
 SZÁLLODÁSOK, VENDÉGLŐSÖK ÉS KORCSMÁROSOK IPARTÁRSULATA” — A „KASSAI VENDÉGLŐSÖK, KÁVÉSOK
 KORCSMÁROSOK ÉS PINCZÉREK EGYLETE” — AZ „ARADI VENDÉGLŐSÖK ÉS KÁVÉSOK IPARTÁRSULATA” — A „SZEVEDI
 SZÁLLODÁSOK, KÁVÉSOK, VENDÉGLŐSÖK ÉS KORCSMÁROSOK IPARTÁRSULATA” — A SZATMÁR SZ. KIR. VÁROSI
 VENDÉGLŐSÖK, KÁVÉSOK ÉS PINCZÉREK EGYESÜLETE” — A „POZSONY SZ. KIR. VÁROSI SZÁLLODÁSOK, VENDÉGLŐSÖK,
 KORCSMÁROSOK ÉS KÁVÉSOK IPARTÁRSULATA” — A „BORSODMEGYEI VENDÉGLŐSÖK, KÁVÉSOK ÉS KORCSMÁROSOK
 EGYESÜLETE” —
 „A PÉCS-BARANYAI VENDÉGLŐSÖK IPARTÁRSULATA” — A „KIS-KUN-FÉLEGYHÁZI SZÁLLODÁSOK, VENDÉGLŐSÖK ÉS
 KORCSMÁROSOK IPARTÁRSULATA” — A „BUDAPESTI KÁVÉSIPARTÁRSULAT”

HIVATALOS LAPJA.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Negyedévre . . . 3 korona Félévre 6 „ Egész évre . . . 12 korona Egyes szám ára 50 fillér.	Megjelen minden hó 1. és 15. napján. Kéziratok nem adatnak vissza. TELEFON: 117—61.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest VI., Felső erdősor II. sz. Hirdetések félétele ugyanott. Főszerkesztő: BARTA BÉLA.
Laptulajdonos-szerkesztő: F. KISS LAJOS.		

ÉRTESETÉS!

Van szerencsénk lapunk b. előfizetőit tisztel-
 lettel értesíteni, hogy a

„Budapest Leirása”

czimű jubileumi számunkat, mely a napokban
 jelent meg,

a mai számunkhoz mellékelten díjtalanul

küldjük meg

nagyrabecsült előfizetőinknek.

Budapesten, 1908, október 1-én.

A „MAGYAR VENDÉGLŐS ÉS KÁVÉSIPAR”
 szerkesztősége és kiadóhivatala.

Közgyűléseink.

A f. évi szeptember hó 9., 10. és 11. napján Debreczen sz. kir. város falai közt lezajlott orsz. szövetségi és orsz. nyugdíjgyesületi közgyűlésekről, — *amint lapunk megelőző számában jeleztük* — hiteles gyorsírói feljegyzések alapján részletes beszámolóit kívánunk adni olvasóinknak. A „Magyar Vendéglős- és Kávés-Ipar” e tekintetben nemcsak a jól értesültségnek hagyományossá vált kötelességéért kötelezi, hanem az a törekvés is, hogy hasábjai örök időkre *írott bizonyítékai* legyenek a vendéglősipar legnevezetesebb eseményeinek. Szükség van erre annál is inkább, mert míg a szaksajtó egy része csudálatos könnyedséggel tér napirendre a közgyűlések rendkívül fontos eseményei felett, a másik még a legmeszebb perfiadivál jelenti, hogy „semmissé még a legeszebb perfiadivál jelenti”, kell hogy *legalább egy szaklap legyen, amely-*

ben mindaz, ami Debreczenben történt, az igazsághoz híven legyen megörökítve.

Ennélfogva, ha az egyes szereplő egyének kultuszától, dicséretétől gondosan tartozkodni is fogunk, és ha hasonló elővigyázatossággal a tények és események kiszinezését is kerülni fogjuk, már most előjáróban is kötelességünknek tartjuk megállapítani, hogy a *debreczeni közgyűlés igen sok tekintetben korszakos eseményévé vált iparunknak.* Csak a rövidlátás vagy a határozott rosszindulat kicsinyelheti le a közgyűlések horderejét és tudositásunk minden egyes sora lesz — mint hisszük — legszebb bizonyítéka annak, hogy *ugy a nyugdíjgyesületi, mint a szövetségi közgyűlés mindkét intézmény életrevalóságának, közhasznu munkálkodásának, az ennek folytán elért nagy és jelentős eredményeknek oly sok bizonyítékával szolgált,* hogy mindkettő jövője, fejlődése és megerősödése felé jogosult reménnyel és bizalommal tekinthetünk.

I.

A „Szállodások, vendéglősök, kávéosok, pinczerek és kávésségédek orsz. nyugdíjgyesületé”-nek közgyűlése.

Bokros Károly megnyitó beszéde.

Tisztelt közgyűlés!

A szállodások, vendéglősök, kávéosok, pinczerek és kávésségédek országos nyugdíjgyesületének 11-ik közgyűlését van szerencsém ezennel megnyitni. Szívemből üdvözlöm azon urakat, akik szívesek voltak Debreczenbe fáradni, hogy ezen humanisztikus intézetnek mai jubiléus közgyűlésén részt vehessenek. Debreczenhez fűz bennünkben egyik legszebb emlékünkt: a nyugdíjintézet keletkezése, mert itt ültettük el azt a magot, amely ma — mondhatom — ha nem is az összes vendéglősöket árnyékolja be mint egy terebélyes fa, de mindazokat, akik a nyugdíjintézet támogatására szorultak és még szorulni fognak, idővel, amint ezt egészen nyugodt lélekkel és tiszta lelkiismerettel mondhatom, a legnagyobb támogatásban és kielégítésben fogja résztesíteni. Nem dicsekvés részemről az, hogy a nyugdíjintézetnek mai nem egészen kielégítő helyzetét felemlíteni bátor

Megrendeléseknél kérjük tisztelt olvasóinkat mindig lapunkra hivatkozni.

kodom, mert hiszen lehetnék többen is. Azonban a vendéglősök egy nagy része, sajnos, még ma is abban a tudatban él, tisztelt közgyűlés, hogy a rózsás, szép napok, a fiatalság, az üdőség, az ambíció, a munka, kedv, az egészség mindig fog fognak maradni. Ez nagy tévedés, tisztelt uraim! Szomoruan kell jelentenem, amit a jogtanácsos ur jelentésében csak ismételni fog, hogy egyik legnagyobb munkatérrel bíró emberünk *Seress Márton* volt egyike azoknak, akik elsősorban szorultak a nyugdíjintézet támogatására. Az az összeg, amit *Seress Márton*nak, ennek a becsületű, tisztességes, jó embernek kifizettünk, valamennyiünknek könnyvet csalt a szemébe, mert oly embernek fizettük először *aki leginkább hirdette, hogy nyugdíjintézetre feltétlenül szükségünk van.* *Seress Márton* — nem tudok ettől a névtől egy pillanatra távozni anélkül, hogy meg ne említsem — egyike volt azoknak, akik minden közgyűlésen, a nyugdíjintézetnek keletkezése óta, ott voltak. De nemcsak, hogy maga volt jelen, hanem egész *Kassa város* pinceszerségét és vendéglősségét arra serkentette, hogy legyenek tagjai a nyugdíjintézetnek. És mi volt agitációjának eredménye? *Az, hogy Kassa az országban Budapest után az első város volt, amely a legtöbb tagot számlálta a nyugdíjintézetben.* És éppen egy ilyen szegény, jóra való emberrel történik meg, hogy ő van a legelső sorban azok között, akik a nyugdíjintézet támogatására szorultak. Csak egy eset ez, de még mennyi ilyen fog lenni a mai viszonyok között, amikor az ország vendéglősei és pinceszerei folyton és folyvást nyomorgatják. Ebből a székéből, erről a helyről nem lehet feladatam az, mert ezt minden évben meg kellene tennem, hogy a közgyűlés tagjait figyelmeztessem arra, hogy tulajdonképpen mi is az a vendéglősök nyugdíjintézete; de annyit mondhatok, hogy a mi nyugdíjintézetünk az alatt a rövid idő alatt, mióta fennáll, hivatásának már nemcsak hogy magaslatára emelkedett, hanem elismerést érdemelt ki magának más osztályoknál is. Mert méltóztassék csak a lapokat olvasni. Most jönnek utánunk az orvosok, az ügyvédek, a hivatalnokok. Az ország iparosainak nagy része, csak most látja be azt, hogy igenis szükséges a mai körülmények között a nyugdíjintézet, hogy a munkaképtelenné vált tagjait az intézet végső óráiban és nappjaiban segíthesse. Nem panaszkodom t. közgyűlés, mert kiki ugy osztja be életét, vagyonát, szokásait, viszonyait, jövedelmét, amint akarja; de amikor egy *Kammer Ernő*, egy *Kommer Ferenc*, egy *Glück Frigyes*, egy *Stáder Károly*, egy *Gundel János*, egy *Juranovics* tagja az országos nyugdíjintézetnek, akkor mi sem szégyelhetjük azt, hogy fizetünk minden hónapban egy nem óriási összeget, azért, hogy öreg nappjainkra, ha erre rászorultunk, legyen miből élni. Ezek az urak, akiket felsoroltam, nem azért iratkoztak be, mint hogyha szükségük volna rá, hanem beiratkoztak azért, hogy példát szolgáltatassanak azoknak a vendéglősöknek, akik kevésbé vannak jó helyzetben, hogy példát szolgáltatassanak a humanisztikus tórn való munkálkodásra, példát szolgáltatassanak továbbá arra, hogy nem minden nap egyforma, a kerék egyszer le, másszor felmegy! Amidőn még egyszer üdvözlöm a nyugdíjintézetnek összes idesereglett tagjait, elkerülhetetlenül szükséges megemlítenem annak az ünnepélynek megemlézése, amely a megnyitóm után következni fog, amidőn egyik legnagyobb jövőbőneknek, egyik legnagyobb adakozónknak, néhai csantavéri *Törley József*nek arcképét fogjuk leleplezni. *Hálás köszönet akar ez lenni az olyan emberek iránt, akik belátják, hogy mi vendéglősök, akik szoros összeköttetésben vagyunk a pezső és egyéb gyáros urakkal, megtudjuk becsülni azokat az embereket, élő korukban épp úgy, mint haláluk után, akik velünk jól tesznek.* Felkérem *Solti Ödön* dr. urat, tartsa meg emlékbeszédét.

Dr. Solti Ödön emlékbeszéde.

Tisztelt közgyűlés!

A mi szerencsétlen társadalmi és közgazdasági viszonyaink között, ahol a legnemesebb eszmének is azonnál ellenzői, gunyolói, sőt rágalmozói akadnak, az alkotás még az oly egyéneknek is főlőtőbb nehéz, akik különben az alkotáshoz szükséges minden eszközzel rendelkeznek. Még nehezebb ez azoknak, akiknek előbb az alkotáshoz szükséges eszközöket a saját erejükkel kell előteremteniük. Hazánk hány kiváló fiát üldözte már külföldre a magyar közöny; hány korszak-alkotó találma vált már az emberiség közönsévé, miknek gondolata magyar elmében villant meg először, de amiknek tüzeit a közöny, nem ritkán az ártó szándék fellobogni nem engedte.

Ezért kell ünnepé avatunk a haza oly fiainak emléké, akiknek akaratereje szembeszállt a honi alkotás hatalmas ellenségeivel és a kitartó munka erejével a haza és a polgárság javára leküzde azokat. Méltán sorozhatók e férfiak a hősök közé. Mert azok érdemei, akiknek polgártársai javára valamely eszme megvalósításán, ezek boldogulását munkáló intézmény, vagy ugyanezt előidéző új iparág megteremtésén egy emberéleten át lankadatlanul munkálkodni tudnak, semmivel sem kisebbek azokénál, akik a hazáért életüket tudták feláldozni.

A magyar munka és alkotás ezen hősei közé tartozik *Törley József*. Azon kevesek közé tartozik ő, kiknek életrajzát feljegyzett adatok nélkül tetteiből állíthatjuk össze.

Mint a tudomány bajnokát, ismeretlen tájakra vezeti a tudományszomj és a vágy, hogy embertársai javára üdvöset alkosson, azonképen *Törley* is oly utra tért a magyar ipar mezején, amely nálunk még teljesen járatlan volt, amely utat tehát neki kellett lépéssről lépésre kiépítenie és eszméjét, vállalatát, existenciáját a gunyulódók, az ártani akarók ellenében megvédelmeznie. És *Törley József* a magyar iparnak ezen töretlen, járatlan utján bár egyedül indult el, de hű kísérettel vele voltak a sikernek biztosítékai: az erős akarat, a lankadatlan szorgalom és a fáradhatatlan munkálkodás.

Ezen hű kísérok segélyével a munka hőse diadalmasan célhoz ért, a gunyomosolyt csodálkozás, a bántó kritikát ezek üdvözlése váltotta fel és a munka hőseinek fáradt homlokáról fejedelmi elismerés törlötte le a fáradságos munka és küzdelem verejtékcseppjeit.

Annak a férfiuak életéből, akinek bátorsága van szembeszállni eszméje ellenségeivel és van ereje legyőzni azokat, megtanulhatjuk és csodálhatjuk a sziklaerős akarat alkotó erejét. Nem igaz az, hogy hazánk közgazdasági és társadalmi viszonyai nem alkalmasak az ipartermelésre. Csak az az igaz, hogy a magyar ipar uttörőinek olyan sziklaerős akaratúval kell bírniuk, mint amilyen a teremőt *Törley József*et áldotta meg. Nem igaz az, hogy a magyar közöny és előítélet csirájában fojtja meg a honi alkotást, csak az az igaz, hogy az új eszmék, új vállalatok ápolása és gondozása egy egész élet energiáját igényli és hogy ennél fogva az új eszmék és vállalatok csak olyan szorgalom képes diadalra juttatni és virágzóvá tenni, mint amilyen *Törley József* egyik legszebb erénye volt.

Tetteiből ítelhetjük meg *Törley József* hazafiságát és szociális eszméit is. A legigazibb hazafiaság és legüdvösebb szocializmus az, mely a saját megelégedését és örömet polgártársai megelégedésében és boldogulásában keresi. Annak az iparágunk virágzása, melynek nálunk uttörője *Törley József* volt, számtalan más iparágat és foglalkozást tett virágzóvá. Az ő munkájának eredménye tehát tekintélyes számu iparosság

Hirdetési rovatunkat lapunk olvasóinak becses figyelmébe ajánljuk.

megélhetésének és boldogulásának forrása. Van-e az ilyen munkánál eszményibb hazafiság és ideálisabb szocializmus? Bizonyalynal nincsen, mert mindkét hatalmas eszme célja az emberiség gazdasági és kulturális ügyének előbbre vitele. Törley József életének munkája pedig ezt eredményezte. Amíg mások szóval hirdetik a hazafiságot és szociális eszméket, és amíg sokan e két hatalmas eszme egységét megérteni nem tudják, Törley József tettekkel egyszerre szolgálta mind a kettőt és megmutatta, hogy a munkaalkalom teremtésében összefoly és egyesül az ideális hazafiság a legeszményibb szocializmussal. (Helyeslés.)

Mindezt, tisztelt közgyűlés, nem én mondom, hanem az Önök tisztelt gyűlékezete, mert az én szavaim csak az Önök lelkében gyökerező érzelmek kifejezői és mindazoknak lelkében élő érzelmek tolmácsai, akik az öntetlen emberszeretet értékét felfogni és megbecsülni tudják.

Mi, akik Törley József munkás élete minden mozzanatának szemlélői voltunk, akik az emberi gyengeség iránt mélyen érző szíve melegét a legközelebről éreztük és akik iparunknál fogva az ő munkálkodásának értékét megbecsülni a leghivatottabbak vagyunk, avassuk ünneppé az ő emlékeztét és elsőnké hajtsuk meg hálás elismerésünk, kegyeletes emlékeztetünk lobo-góját feledhetlen emléke előtt.

Mert, tisztelt közgyűlés, Törley József nemcsak magánán élt, hanem embertársainak is. Virágzó vállalatból huzott fedelmi jövedelme a jótétemények gazdag forrásává lett. Legelső gondját képezte az, hogy fáradhatatlan munkájának részeit, munkásait, tisztjeit a jövő bizonytalansága ellen biztosítsa Részükre nyugdíj-egyletet alapított. De alig van az országban humánus célú intézete, melynek évkönyveiben jelentősebb adomány, alapítvány kíséretében ott nem találóknak Törley József, a nagy emberbarát nevét.

A mi egyesületünk is részese volt Törley József melegen érző szive jószágának, részese volt azon nemes emberbaráti érzelmeknek, mely a saját boldogulása közepette szeretettel nyújtja segítő, támogató jobbát a minden jóért, nemesért küzdő felé. Ez a támogatás, ez a pártolás a tisztelet, a hála és nagyrabecsülés érzelmeit váltja ki belőlünk és ezen kegyeletes érzelmeiktől indíttatva egyrészt ösztinte hálnak külső jelétül, emlékeül a multnak, másrészt buzdító példaként a jövő nemzedéknek, megfestettük egyesületünk részére Törley József alapító tagunk arczképét.

És most hulljon le a lepel!

Törley József emléke serkentő példaként álljon előttünk; bizonyítékául annak, hogy a tisztas munka, a fáradhatatlan iparkodás e hazában is megtermi dus gyümölcsseit és igazolásául a költő szózatának: „Hass, alkoss, gyarapíts, a haza fényre derül!”

Dr. Solti Ödön beszéde alatt lehullott a lepel és látható lett Törley József arczképe, melyet a jelenvoltak meghatottan szemléltek meg. Ezután öv. Törley Józsefné képviselőjében megjelent Törley Bálint a következőket mondotta:

Törley Bálint beszéde.

Mélyen tisztelt Elnökség!

Tisztelt Közgyűlés!

Mint a Törley-család delegált kiküldöttje, ezuttal először van alkalmam az urak tanácskozásain jelen lehetni. Jog szerint a szó nem illetne meg, de azt hiszem, hogy az ímént felhangzott beszédre reflektálnom az urak megengedik. (Halljuk! Halljuk!) *Mélyen tisztelt uraim!* Talán a gondviselés akarta azt, hogy ezt a szép ünnepélyt, amelynek épp az ímént tanui voltunk, a magyarság Mekkájában, Bocsyag hajduinak városában, Debreczenben folyjon le, *abban a városban, amelyhez hazánk, nemzetünk, történelmünk annyi fontos, nevezetes*

eseménye fűződik és amely munkaszeretetéről, hazafias-ságáról és polgárereyjéről mindenkor híres volt. Amikor Önök boldogult nagybátyámnak, alapító tagjuknak, néhai Törley Józsefnek emléket állítottak és nemes egyéniségét, kiváló alkotásait, emberbaráti cselekedeteit itt csoportba kötvé, ünnepi szónokuk, Dr. Solti Ödön ur utján ismét a mi lelki szemeink elé hozták, nemcsak a multba tértek vissza, de egyuttal utmutatással szolgáltak a jövőre nézve is, mivel ezáltal azon véleményüknek adtak kifejezést, hogy nálunk dolgozni, alkotni, fáradozni érdemes, mivel polgártársaink becsületére tarthat az életén túl is az illető egyén igényt. Én tehát amikor a feletti örömmömmek adok kifejezést, hogy ezen tanácskozásom megjelenhettem, azzal zárom szavaimat, miszerint remélem, hogy ez még sokszor ismétlődni fog és hogy az a kellemes együttműködés, amely a czég és az urak között meg volt, a jövőben is meglesz és hogy ezen első találkozásunkra, a debreczeni kongresszusra mindig szeretettel és jóleső érzéssel fogunk visszagondolni. (Lelkes éljenzés.)

(Folyt. köv.)

A szövetség egy esztendeje.

(Folytatás és vége.)

Tisztelt közgyűlés!

A szövetségi szakosztályok működésének rövid ismertetésére térve át, mindenekelőtt — eddigi gyakorlatunkhoz képest — országos nyugdíjgyesületünkről kívánunk elsősorban megemlékezni, mely bár mint különálló autonóm testület a szövetségőtől függetlenül fejti ki eredményes munkásságát, mégis — mivel országos szövetségünk oldalhajtása — szerves és elválaszthatatlan összefüggésben áll szövetségünkkel.

A nyugdíjgyesület jubiláris ünnepi közgyűlése emlékezetes napja az egész magyar vendégfősiparnak. Ugyanott, ahol a jubiláris közgyűlést tartottuk, ugyanott folyt le, Debreczenben, 10 évvel ezelőtől az a mindnyájunkra nézve örökké felejthetetlen jelenet, amidőn nyugdíjgyesületünk megalapításkor társulatok, egyesületek és magánosok elragadtatva a lángoló lelkesedés lángjától, egymással szinte vetélkedve, siettek az elnöki asztalhoz, hogy ott áldozatukat a nyugdíjgyelet szent oltárára letegyék.

Gyönyörű kép volt. Jóleső érzéssel gondolunk rá vissza.

A férfiak közül azonban, akik látták a nyugdíjgyesület megszületését, sokan hiányoznak ma már közülünk.

De egy — aki már akkor is a nyugdíjgyesületért küzdők sorában első helyen állott — itt van most is! És itt van ugyanazon a helyen, ugyanazon lankadatlan munkakedvvel, mint ahol és ahogyan több mint tíz évvel ezelőtől hirdette a lelkesedés hangján a nyugdíjgyesület jövőjét és nagyráhatottságát. *Bokros Károly*, szeretett barátunk, a nyugdíjgyesület érdemes jubiláris elnöke e férfi!

Amikor a nyugdíjgyesületi közgyűlés után, mely őt már teljes mérvben hozzájuttatta a megérdemelt elismeréshez, e helyről az országos szövetség nevében is erkölcsi kötelességünknek tartjuk, soha el nem muló köszönetünket kifejezni iparunk érdekében kifejtett áldásos munkásságáért, nem mulaszthatjuk el külön is hangsúlyozni, hogy a tagsági kötelemeinknek pontosan eleget tevő tagokon kívül a nyugdíjgyesület fejlődéséből, felvirágzásából és megerősödéséből az országrész őt illeti. Tíz hosszú év minden munkájának, a kezdet nehézségei legyőzésének minden egyes mozzanata, eredménye az ő nevéhez fűződik, valamint ahhoz a lankadatlan ügybuzgalomhoz, lelkes áldozatkészséghez, amelyekkel kezdettől fogva a nyugdíjgyesület érdekeit szolgálta.

Megrendeléseknél kérjük tisztelt olvasóinkat mindig lapunkra hivatkozni.

Örömmel állapítjuk meg, hogy a mai nevezetes évfordulón a nyugdíjgyesület felemelt fővel tekinthet a legközelebbi jövő elé. Ez az intézmény egy erkölcsileg, mint anyagilag kellően meg van alapozva és — habár még mindig nagy azoknak száma, akik még nem léptek annak tagjai sorába, annál megnyugtatóbb, hogy a tagok meglepő lelkiismeretességgel tesznek eleget köteleességeiknek, jeléül annak, hogy a nyugdíjgyesület — *felbresztvén szakiparosainkban és szakipari munkásainkban a jövőről való gondoskodás köteleesség-érzetét — célját elérte.*

Vajha jutalmazná meg a nyugdíjgyesület vezetőségének ügybuzgalmát a nyugdíjgyelet felvirágzása, mely annyira szívén fekszik mindannyiunknak!

Tehetetlenül, gyengén és védtelenül állunk mindannyian a sors bizonytalan esélyeivel szemben; mindnyájunkat érhet baleset, kereset- és munkaképtelenné válhatunk máról-hónapra. Valóságos Istenáldása ennél fogva iparunkra nézve a nyugdíjgyesület s így csak köteleességet teljesítünk, midőn iparunk minden munkását, főleg az ifjabb generációt újból és újból a legkomolyabban figyelmeztetjük, hogy saját jól felfogott érdekében el ne mulassza tagjává lenni, páratlanul álló ezen szép, humánus intézményünknek, mely egyedül képes őket a nyomor, az elszegényedés ellen biztosítani kései öregségük napjaira, amelyekben teljesen képtelenek lesznek a munkára.

A szövetség *tanonczügyi szakosztályának működéséről* a mai közgyűlés folyamán az előadó úr előterjesztéséből a mélyen tisztelt közgyűlés tiszta képet, részletes adatokat fog nyerni. A magunk részéről csak annyit kívánunk megjegyezni, hogy e szakosztály — hála a szakosztály elén állott kiváló kartársunk, *Glück Frigyes* munkálkodásának — a győri és pécsi pinczértanonczszakiskolák megalapításával újra egy hatalmas lépéssel vitte előbbre a szakoktatási eszmének elterjedését és azzal, hogy ezen új szakiskolákban már az első év végén tartott záróvizsgálatok a legszebb eredményt voltak képesek felmutatni, szakiskoláink szervezetének kiválóságáról is meglepő bizonyosságot szolgáltatott.

A fájdalmas megnyugvás hangján és a bennünket és a szakoktatás ügyét ért óriási veszteség érzésétől áthatva kell azonban bejelentenünk, mélyen tisztelt közgyűlés, hogy a szakoktatási eszme megteremtője, legközelebb és legteljesebb ápolója, legnagyobblelkű áldozatkész mecénása, *Glück Frigyes*, aki a maga nevét, áldásos és közhasznú munkásságának emlékéit örökké kitűrőlhetlen büttelkél írta fel a vendégfősipar történetének lapjaira, az utóbbi hónapokban a budapesti vendégfősipar tanonczszakiskolánál viselt felügyelő bizottsági állásáról s így a szövetségi alelnöki és illetve a tanonczügyi szakosztály elnöki állásáról is visszavonhatlanul lemondott.

Nem kell talán hangsúlyoznunk, hogy ama nagy, szinte pótolhatlan veszteség tudatában, mely ugy szakoktatási ügyünket, mint általában iparunkat rajongásig szeretett és tisztelt vezérünk, *Glück Frigyes* megmáshatatlán, de bizonyára tiszteletreméltó forrásból eredő visszavonulásával érte, minden rendelkezésünkre álló eszközt és módot felhasználtnak arra, hogy őt — ha lehet — magunknak megtarthassuk. Ámde e szándékunk, minden kísérletünk meddő maradt!

Most itt állunk nélküle!

S mintha koronánk legszebb gyöngyének pótlásáról, az iparunk érdekeinek szentelt templomunk leg-erősebb oszlopának helyreállításáról kellene gondoskodnunk, még a válás pillanatában is vágó pillantással tekintve rá vissza, helyette szeretett öcsészt, iparunk egyik kiváló képviselőjét, *Glück Erős Jánost* ültetjük az ő helyére, mint olyant, akinek páratlan ügybuzgalmától,

nagy munkaszeretetről és iparunk iránt viseltett őszinte ragaszkodásától a legnagyobb lelki nyugalommal várhatjuk és remélhetjük, hogy a legközelebbi letéteményese, legmondosabb ápolója és őrzője lesz ama nagy, ideális eszmének és törekvéseknek, amelyeknek megvalósításával *Glück Frigyes* több mint egy negyedszázadon át kifejtett munkásságával iparunkat nagygyá, gazdaggá és hatalmassá, tiszteltté és becsültté kívánta tenni.

Épp ezért indítványozzuk, miszerint mondja ki a közgyűlés, hogy *Glück Frigyes* távozását a szövetségnek viselt tisztségeiből az őszinte és a pótolhatlan veszteség fájdalmas érzéséből veszi tudomásul; neki a mai közgyűlés jegyzőkönyvében a vendégfősipar és különösen a vendégfősipari szakoktatás érdekében kifejtett évtizedes, önzetlen, áldozatkész és eredményes munkásságáért soha el nem muló háláját fejezi ki, őt a szövetség örökös *tiszteletbeli elnökének* választja meg és a tisztségeinek viselésével járó teendőik ellátásával a legközelebbi tiszteletelő közgyűlésig *Glück Erős Jánost* kéri fel, felkérve az utóbbit a szövetség alelnöki, illetve tanonczügyi szakosztályi elnöki tisztségének elfogadására. A *szövetség vezetősége az ő lelkiismeretes ügybuzgalmában és a szakoktatás iránt viseltett lelkes érdeklődésében keres kárpótlást Glück Frigyes visszavonulását.*

A *közvetítésügyi szakosztály* működéséről nincs mit jelentenünk, tisztelt közgyűlés, mivel e szakosztály működése abban a pillanatban, amelyben a budapesti ipartársulat 1907. évi április hó 27-dikén tartott rendkívüli közgyűlésén a budapesti pinczéryegylettel kollektív munkaszerződést kötött, teljesen feleslegessé vált. Hogy e szakosztályról mégis megemlékezzünk, — tesszük azért, — mert úgy halljuk, hogy egyes vidéki ipartársulatok ennek a szerződésnek megkötésében látják egyik legnagyobb okát annak, hogy a pinczérség által a székesfővárosban kezdeményezett szociális mozgalmak hullámja a vidékre is átcsaptak, sőt egyes helyeken iparunkat jelentékenyen károsító mozgalmak megindulására vezettek.

Behatóbban e meg nem érdemelt szemrehányással nem kívánunk foglalkozni, hiszen e *kollektív szerződés nem a szövetség, hanem a budapesti ipartársulat kötötte*, de igenis hangsúlyozni kívánjuk, hogy a közvetítési ügy országos rendezését csak abban a formában tartjuk véglegesen megoldhatónak, amelyben az mai közgyűlésünkön a munkaadó szövetségek létesítésére vonatkozólag folytatandó tárgyalásunkon fogja tárgyalásaink tárgyát képezni.

Országos szövetségünk mai szervezetében — legnagyobb sajnálatunkra — *nincs abban a helyzetben, hogy határozatainak egységes végrehajtását a vidéki kartársakra reákönyterítse* s ezért a munkaadó-szövetségektől kell várnunk e hatalom gyakorlását és annak eredményeit. Nem akarunk a tárgyalásnak elébe vágni s ezért csak annyit jegyzünk meg, hogy ha a munkaadó-szövetségeket a legközelebbi jövőben — legalább a nagyobb városokban — nem sikerül más munkaadó-szövetségek mintájára életbeléptetnünk, ugy egyszerű és mindenkorra elesünk annak lehetőségétől, hogy a munkaközvetítés terén alkalmazottainkra bármiféle befolyást gyakorolhassunk.

A köztudat nálunk a székesfővárosban ugy a vendégfős-, mint a kávéiparban a kollektív munka-szerződésekkkel meglehetősen megbarátkozott. *Jobbnak találjuk azt a teljesen szerződés nélküli állapotnál és mert munkásaink szervezése országsszerte lankadatlanul és előre megállapított terv szerint halad előre, míg vendégfős munkaadóink helyi és országos szervezése érdekében, az egy szegedi kísérletlő eltekintve, ma fog talán a legelső lépés történni, nem kívánunk egyelőre e kérdéssel évi jelentésünkben behatóbban foglalkozni, annyival is inkább, mivel a közgyűlés mélyen tisztelt*

Hírdetési rovatunkat lapunk olvasóinak becses figyelmébe ajánljuk.

tagjainak az idevonatkozó indítvány előterjesztésénél lesz alkalmuk óhajaik és véleményeik kifejezésére.

A szövetségi szakosztályok működésének rövid ismertetése kapcsán még egy nagy veszteségről kell beszámolnunk, melyen tisztelt közgyűlés, mely országos szövetségünket és általában az egész vendéglősiipart érte azáltal, hogy *Städler* Károly. iparunk egyik legnagyobb büszkesége, a szövetségi eszme megteremtője, sok éven át fentartója, idegenforgalmi osztályának elnöke — előrehaladott korára való hivatkozással — ezen állásáról visszavonhatatlanul lemondott. Vele iparunk egyik legnagyobb erőssége távozik szövetségünk-ből, mely neki köszönheti létrejöttét. Meg kell állapítanunk, hogy ha talán a Gondviselő nem is engedte meg neki, hogy a szövetséget minden tekintetben oly nagyra, erősnek és hatalmasnak lássa, mint amilyennek óhajította volna, a távozás pillanatában lelki megnyugvást találhat abban, hogy a szakiskolák és az országos nyugdíjgyesület, melyek az ő általa alapított szövetség hajtásai, a fejlődés és virágzás tetőpontján állanak és hogy az *Idő*, mely minden eszmének *legjobb érlelője, teljes elégtételt fog neki szolgáltatni akkor, amidőn a vendéglősöket, akik az ő hívó szavának nem engedtek, a haladó kor megváltozott követelményeinek kényszerével fogja a szétforgácsolt erőik egyesítésére szorítani.*

Mindezek után azt hisszük, melyen tisztelt közgyűlés, hogy a szövetség minden egyes tagjának óhajátát tolmácsoljuk, amidőn indítványozzuk, hogy a közgyűlés ittassa mai jegyzőkönyvébe *Städler* Károlynak, a szövetség megalapítása, fentartása és fejlődése körül szerzett elévülhetlen érdemeit és helyére a jövő tisztújító közgyűlésig *Kommer* Ferenczet válassza meg.

Nem volna tökéletes évi jelentésünk, ha ez alkalommal a hála és köszönet érzésével nem emlékeznénk meg szövetségünk érdemes pénztárosának, *Wilburger* Károlynak lankadatlan és ügybuzgó munkás-ságáról, aki nagyszámu és kiváló gondot igénylő teendőit páratlan ügybuzgalommal és odaadással végezte és ezzel mindnyájunk elismerésére tette magát érdemessé. Ezért indítványozzuk, hogy a melyen tisztelt közgyűlés fejezze ki jegyzőkönyvi köszönetét *Wilburger* Károly urnak ügybuzgó és lelkes munkálkodásáért.

Ezzel elértünk, melyen tisztelt közgyűlés, évi jelentésünk befejezéséhez s amidőn annak tudomásul vételét kérjük, tesszük ezt azon tudattal, hogy az adott viszonyokhoz, a rendelkezésünkre álló eszközök erejéhez képest, kötelemknek legjobb tudásunkhoz képest eleget tettünk.

A haladó kor igényei, iparunk erkölcsi és anyagi érdekei, a munkások társadalmi és gazdasági törekvései. új eszmék, új törekvések és új feladatok elé állítják iparunkat és szövetségünket.

Önökön áll, melyen tisztelt közgyűlési tag urak, hogy a mai tanácskozásokon ezen új haladás útját és eszközeit megjelöljék.

A vendéglősiipar kívánalmai.*

Tisztelt közgyűlés!

Az ipar gyakorlásáról, valamint az ipari és kereskedelmi alkalmazottak védelméről szóló törvényjavaslat előadói-tervezete fexsik előttünk. Közöltetvel velünk e tervezet, hogy megismerjük és hozzáfűzzük saját véleményünket. Amidőn eleget tesznek annak a megítélő megbízatásnak, amely ezen ismertetésre az én érdemeten személyemet jelölte ki, már előzetesen szükségesnek

* *Előadói jelentés az új ipartörvényjavaslat tervezetének tárgyában.* Irtá és a „Magyar Vendéglősök Orsz. Szövetsége” 1908-évi szept. hó 10-én tartott közgyűlésén felolvasta *Kommer* Ferencz szállódás.

tartom annak kijelentését, hogy én, a *hivatásunkat* úgy éreztem át, úgy fogtam fel, hogy azt *akkor fogjuk becsületesen — és talán sikeresen teljesíteni, ha vélemény-adsunkban ösztökéleszünk!*

Tisztelt Uraim!

Karunknak számtalan súlyos baja és sérelme van! Ezer-szer felpanaszoltuk és kértük orvoslásukat! Kérésünket nem hallgatták, bajainkat nem értékelték! Ott vagyunk ma is, hogy a leg-jogosabb, legméltányosabb kívánásaink nem teljesedtek! De hitem és meggyőződéseim, hogy *soha* alkalmasabb időpont kívánásainkra el nem érkezett, mint ez a mai nap, amikor alkalmunk van véleményünket, egy küszöbön álló törvény tervezetéhez fűznünk, és amikor egyfelől ezen véleményünknek ellenállhatatlan súlyt ad a kártársi összetartásnak e közgyűlésen megnyilatkozó egysége, impozáns ereje és másfelől lelkesít bennünket az a tudat, hogy megkérdőztettünk, tehát meg is fogunk hallgat-tatni. Ezért kell ösztökélnék lennünk!

I.

Áttérve a törvényjavaslat szövegére és annak első czimére: az iparüzésre; ebben a czimben találjuk legsúlyosabb sérel-münket.

Hogy röviden rátérjek a dologra:

Az új törvény sem sorolja iparunkat a képesítéshez kötött iparok közé. Hogy ez mit jelent, azt hiszem, nem szükséges bőveben fejtegetni. Önök, tisztelt uraim, jobban tudják, mint én, hogy ezért évtizedek óta küzdünk, mert egy ilyen értelmű szabályo-záshoz kapcsolott az ön reményünket, hogy iparunkat arra a nivóra leszünk képesek emelni, melyre ugy belső erejénél, mint magán és közgazdasági jelentőségénél fogva jussa van. *És ime, az új törvény első címe, a legfájdalmasabb csalódást tartogatja számunkra!*

Ha szabad figyelmüket igénybe vennem, vessünk egy rövid pillantást a törvénynek ezen fontos helyére.

A törvénytervezet 17. §-a akép adja a képesítéshez kötött ipar fogalmát, hogy „*aki olyan ipart szándékozik üzni, mely kéz-műves jellegűt fogva, vagy az azzal járó munka természeténél fogva, rendszerint csak hosszabb gyakorlás után sajátítható el...*“ a 18. § pedig felsorolja azokat az iparokat, melyeknek gyakor-lásához a képesítést előzetesen ki kell mutatni. Találomra, ragad-junk ki egy párat ezek közül az iparok közül.

Tehát képesítéshez van köte, a *fehérnemű-tisztító, kaptafa-készítő, kályha-tisztító, kosárfonó, könyvkötő, köteles, kövező, a mázóli ipar és képesítéshez van köte a cukrász, a sütő, mézes-kalácsos, viaszöntő, hentes és mészáros ipar.* Mi nem kicsinyel-jük le mások iparát, az általuk elért eredményeket nem irigyel-jük, munkájukat le nem nézzük, hisz mi magunk is munkás em-berek vagyunk, — senki sem illehet bennünket ily váddal, — de felvetjük a következő kérdést:

Való-e csakugyan, hogy ezen imént felsorolt iparágak ter-mészete, inkább megköveteli, hogy képesítéshez legyenek köte, mint a mi iparágunk?

Való-e csakugyan, hogy akkora legyen a külfömbőség a megkivánt szakképzettség tekintetében, ezen most felsorolt ipa-rok és a mi iparunk között, hogy míg az előbbieknél gyakorlása előtt, egy bizonyos képzettség igazolását kell hatóságí vizsgálat tárgyává tenni, addig a miénket illethi bárki?

Oly nagy-e a lényegbeli külfömbőség e különböző iparágak között, hogy indokolt legyen az államhatalom dualisztikus eljá-rása: az egyik esetben, a *jószágra és szakszerűsége árgus szem-mekkel őrködni, a másik esetben a szakszerűség ellenőrzése szem-pontjából, az egész ipart szabadjárá, gazzdátlanul hagyni!*

E kérdéseket fel kell vetnünk, anélkül, hogy a kicsinyes-ség vádjával volnánk illethetők, hiszen a léteérdekeinkről van szó és hangsúlyozzuk, a *párhuzamba helyezett iparoktól nem akarunk elvenni semmit, hanem ellenkezőleg, az ő sorsukban akarunk oszto-zni!*

És ha megfelelünk e kérdésekre, ha azzal az elfogulatlan, érdemleges kritikával felelünk meg, amelyet a tervezet előszója az érdekeltségnek javasol, akkor ez a feleletünk csakis az lehet hogy *vendéglős- és szállódás-iparunk ugyanaz az elvitáztatatlan joga van a képesítéshez kötéshez, mint a többi, ahhoz kötött iparunk.*

Megrendeléseknél kérjük tisztelt olvasóinkat mindig lapunkra hivatkozni.

Hogy még közelebről lássuk a dolgokat, — mert ezen a ponton elkerülhetetlen a részletekbe való behatolás, — vendéglős készít tortákat, süteményeket, tésztákat, fagyaltot, compotot, jameket, mézeskalácsot, kenyeret, kiflit, zsemlyét, azokat eladhatja a vendégeinek vagy szállíthatja bárkinek, tarthat kirakatot stb. és megteheti mindezt akár a saját maga készítette, akár más által készített dolgokkal. *Milyen tevékenység névze különbözik ezektől vendéglős a cukrásztól, sütőtől, mézeskalácsostól?* De hogy folytassuk. A vendéglős vág dísznőt, szarvasmarhát, a nyers anyagot tranchozra, feldolgozza, megőrzi, elárulítja és ha akarja elárulítja nyers állapotban is. *Miben különbözik tehát a hentes-től és a mézáróstól?* Megmondjuk: abban, hogy ő egy személyben cukrász, sütő, mézeskalácsos, hentes, mézárós, — de ezenkívül még szakács is, pinczegazdás is és még sok minden más egyéb is. Mindezt a rengeteg tevékenység és sokoldalúság, amely a gazdasági élettel a legátalottabb szervező összefüggésben van, melynek eredményes ellátásától függ, — hogy messze ne menjünk, a polgár egészsége, egész közéletmezésünk jósága, az idegenforgalom fellendülése — úgy látszik nálunk ez is csak jelszó — mind ez a tevékenység ne igényelne szakképzettséget? avagy ez a szakképzettség nem becses az államnak? ugy, hogy ígylet sem vet rá?

Érdekes felelteni, hogy a tervezet 19. §. szerint „azok az iparok, melyeknél a végzendő munka természeténél fogva, a 18. §-ban megállapított, valamely iparág munkakörével azonos, szintén csak a képesítés előzetes kimutatása esetén folytathatók, még akkor is, ha az illető iparok, e jegyzékben felsorolva nincsenek.“ *Aki optimisztikusan bizik a törvények gyakorlati alkalmazásában, az, tán ujonva fog erre a szakszara rámutatni, hogy ha nem is expressis verbis, de a szakasz átfoglató értelménél fogva a vendéglős is ez alá tartozik.* Sajnos azonban, hogy ebben nagyon keveset lehet bízni. E szakasz, hitem szerint, a külön elnevezéssel nem bíró, detail iparokat, vagy amelyek a felsoroltak között átmenetet képeznek, tartja szem előtt, de a vendéglős-ipart, amely nagyon is meghatározható és közismert ipar, mindenáron kifejezetten kell felelteni. És kell annyival inkább, mert ellenkező esetben a törvény összefoglaló és felsoroló rendelkezései között, egy kirívó abszurd ellentét fog maradni, amelynek azonban mi adjuk meg az árát. *Kiválmunkának ennél fogva csakis kifejezett, törvényes rendelkezéssel lehet eleget tenni!*

Rámutatunk a kereskedelmi és iparkamár határozataira, amelyek úgy szólnak az ország minden részében magukévá tették ügyünket, így a debreczeni kamara is, a pesti kamara is 1903. január 14-én tartott értekezletén mondta ki, hogy kivánatosnak, de sőt szükségesnek tartja, hogy a vendéglősök és szállodások iparának gyakorlása, képesítéshez legyen kötve. Rámutatunk az életré, melynek sodra, irányá a legbiztosabban vezetni kell hogy legyen a törvényhozó forum előtt. De nem az életük után induló, a való életet vizsgáló, hanem a jó, az okos törvényhozó előtt, kit áthat az a gondolat, hogy nem a viszonyoknak kell a törvényhez alkalmazkodniok, hanem megfordítva, az a jó törvény, amelyik az életviszonyokhoz alkalmazkodik. Az írott malaszt holt betű marad, ha nem az élet jelenségeinek megértése volt a diktálója vagy ami még rosszabb, belevág az elevenbe és pusztulást okoz.

Nézünk tehát, milyen jelenségeket mutat az élet.

Nemde, uraim! az a rendes eset, hogy aki képzett vendéglős akar lenni, ezt azzal kezdi, hogy — ezt a mesterséget megtanulja. És pedig ha már mint ifjú lép erre a pályára, megtanulja e mesterség elemeit, mint iparos tanonc. Megteszi ezt mindenki, a jómodu, kire talán egy már képzett üzlet vár, saját érdekében, a szegénysorsu, ezenfelül még muszáj is: tehát ez általános. És lehet mondani, hogy ez az általános uzus, azt az időt is fixirozza, ameddig ez a tanoncokdás tart: három évben. Ekkor rendszerint, mint 17 éves ifjú, felszabadul és megkapva tanonczbizonyítványát, elkezd segédeskedni és segédeskedik vagy addig, amíg nem önállósítja magát, vagy pedig miután a bölcs természet különbözőb marokkal osztja adományait, élete fogytáig; — hogy igen sok esetben melyik jár jobban, arról lehetne vitatkozni.

Bennünket most az érdekel, hogy a tanuláskan ez a pro-

ceszusa így kiképződött és hogy szigoruan beartatik. Mit mutat ez, igen tisztelt uraim?

A képesítéshez kötött iparoknál előírta mindezt a törvény parancsusa. Nekünk nem szól ez a parancs és mégis bátran merem kérdezni, van-e közöttük e teremben — pedig az ország minden részéből sokan vagyunk együtt, — de akad-e közöttük csak egyetlen egy is, aki alkalmazottaitól a képesítésnek ezen igazolását meg ne követelne? Ugy-e bár, megköveteljük ezt mindég? Megköveteljük nemcsak a saját érdeklünkben, hanem maguk az alkalmazottak érdekében, akik tán — nem talán, egész biztosan — még szívósabbban ragaszkodnak ehhez, mert különben azon veszélynek tessik ki magukat, hogy avatlatlanoknak a pályára tódulásával, ők, akik mást nem tanultak, csak ezt, de ezt viszont tanulták, akkor ők, kényeröktől lennének megfosztva. *Ime! minő perspektívát kap ez a mi ügyünk! Mikép domborodik ki, hogy alkalmazottaink érdeke mennyire egységes, egy a mi saját érdekeinkkel és nem kell messze mennünk, már ma is többször bizonyítottuk, hogy ugyancsak ez az államnak is mennyire nevezetes és becsületes érdeke!*

Minő sajátosság jelenség tárul itt a szemlélő elé! Ime! Egy ipar, mely küzd és áldozatokat hoz, számtalanszor megfegyvermezi öns érdekeit, hogy a nivóját emelhesse; és ezzel szemben az állam, ahelyett, hogy biztatva eleje sietne, közönyösen nézi vergődését! Senki ne felelje a mi becsületes törekvésünk azt, hogy zárt kaszt akarunk lenni! Zárt kaszt-e a cukrászok, sütők, hentesek testülete? Hisz ott van a tervezet 24. szakasza! Ha valaki nem meg már ifju korában e pályára, módjában áll, leteheti a mestervizsgát! Ott van a tervezet 42. szakasza:

„Aki valamely képesítéshez kötött iparágat kíván üzni, de a törvényben előírt képesítést saját személyében kimutatni nem tudja, köteles olyan fizetveztőt alkalmazni, aki az illető iparnak önálló üzésére, a törvény értelmében, a saját személyében képesítve van.“ Ki előtt zárnánk hát el ezek szerint pályánkat?! Ki se a képesítést meg nem szerezte, se a mester vizsgát — tudjuk, hogy ezek milyen rendkívül nehezék (!) szoktak lenni — nem tudja letenni, sem fizetveztőt nem képes állítani! Nos, igen tisztelt uraim! valóban, ezekből az urakból nem kérünk. Se erkölcsi, se anyagi eszköz, se szakképzettség: ezek előtt le a sormópával! . . . különben elnyel bennünket, tönkre teszi iparunkat.

II.

Térjünk át ezek után a törvény második czímére, mely szól: az iparosokról. E czímmel ismét egy sokat hangzatosított kivánságunk tólul emlékeztünkbe: a szakoktatás államosítása. A mai állapotokról ne sokat beszéljünk! Ma, igen tisztelt uraim, az az állapot, hogy mi, — az állam előtt oly kevés kegyben álló iparosok, — magunkra vállaltuk egy tisztára állami kötelezettségnek a teljesítését, az oktatási kötelezettség nek a teljesítését és magunkra hagyva, megfeleltünk e kötelezettségnek a saját erőnköb. Messze vezetne ennek az állapotnak az okait kutatni. Egyik közel fekvő oka, hogy mi létkérdésnek tartjuk egy speciális szakiskola működését. És itt ismét csak arra mutatunk rá, hogy mennyi képesítéshez kötött ipar van, mely beéri, hogy tanoncjai csak az általános tanoncziskolát látogassák! Ezzel szemben mi, a képesítéshez nem kötöttek, bele nyulunk a zsebnükbe, hogy fentartsunk egy olyan iskolát, amelynek tanrendje a mi iparunknak fokozott és speciális igényeit kielégíteni képes. Tíz év óta több, mint háromezer tanuló hagyta el ezeket az iskolákat! Hogy mekkora áldozatot jelent ez részünkről, akik nem rendelkezünk ilyen célú alapokkal, hanem igazán magunkra utalva, könnyű elképzelni. De nem akarjuk az áldozatkészségünket hányortogni. Ha fáj nekünk valami, ugy csakis az az egy dolog fáj, hogy mig mi, a magunk részéről, minden lehetőt megteszünk, hogy a karunknak művelt, képzett iparosai legyenek, addig az állam, mindezek daczára sem hiszi el, hogy nekünk igenis szükségünk van arra, hogy iparunk képesítéshez kötött ipar legyen. Ez a mai állapot! Vajjon mit hoz a kontemplált törvény? A 234-ik szakasz szerint:

„Tanoncziskola létesítendő minden községben, melyben az ugyanolyan nemü iparostanuló és iskolaköteles fiatal munkások együttes létszáma eléri az 50-et.“

Hirdetési rovatunkat lapunk olvasóinak becses figyelmébe ajánljuk.

„Ha valamely községben az ugyanolyan nemű és ugyanabban az iparösszoporbán foglalkoztatott iparostanulók és iskola köteles, fiatal munkásoké együttes létszáma eléri az 50-et, ezek részére a tanonciskolában külön, szakirányú oktatás nyújtandó.“

És a 235. és 236. §-ok szerint:

„Ezen iskolákat a község tartozik létesíteni és fenntartani létesíthetnek ily iskolákat az állam és az iparpestülletek is. A tanonciskolák fenntartására szolgálnak az e törvény alapján befolyó ipardíjak, engedélydíjak és pénzbírságok. A fenmaradó hiányt a községek rendes költségvetésük terhére tartoznak fedezni... a fenntartási költségek részben való fedezésére, a vállals- és közoktatásügyi miniszter, az iskolafenntartó községeket, illetve iparpestülleteket e költségek egy negyed részének megfelelő állam segítségével részesíti...“

Azt hiszem, tisztelt uraim! a törvénynek eme szavait nem kell bővebb kommentárral kísérnem. *Ez intézkedések jövője elé bizalommal nézünk!*

III.

Egy terjedelmes és fontos rész következik most: a munkásvédelemlről. Az iparostanuló és iparossegéd munkaviszonya a legminuciosusabb intézkedésekkel van ebben a részben meghatározva. Hogy ki és hány iparostanulót tarthat. 250. Iparostanulónak ki alkalmazható. 260. Hogy iparostanulót csak az iparhatóság előtt kötött, írásos szerződéssel lehet alkalmazni. 261. A tanviszony tartalma, 268. megszűnése, 280. felbontása. 281. A munkaadó köteleiségei. 275.: Mindez a legszabatosabb megállapítást nyer a törvényben. És a 290-ik §. kimondja, hogy „minden olyan intézkedés vagy jogügylet, mely a törvény rendelkezéseitől, az iparostanulói hátrányára eltér, semmis és érvénytelen.“ És ugyaníly intenzív mértékben történik gondoskodás a segédekről. Hogy egy pár személyt kiemeljek, — mert a terjedelmes anyagot az idő rövidsége miatt rendszeresen nem ismertettem — ha a feleségével együtt élő, öt eltartani képes férj a nő munkakönyvének visszavonását kéri, az iparhatóság a visszavonás felett saját belátása szerint határoz (313.). A 334-ik §. szerint pedig: „Az alkalmazott azért a kárért, mely a munkája körébe tartozó anyagot, segédesszökeket, megkezdett vagy befejezett művet ér, a munkaadóval szemben csak akkor felelős, ha a kárt szándékosan, vagy súlyos gondatlansággal maga idézte elő.“ Rendkívül veszedelmes dolognak tartom, hogy az alkalmazott csak súlyos gondatlanság esetén felelős és az ugynevezett könnyű gondatlanság esetén mentesül. Nem hallgathatom el azon aggodalmamat, hogy ezen intézkedés számtalan esetben oda fog vezetni, hogy az alkalmazott köteleéseit hanyagul teljesíti, mert hiszen kártérítéssel csak akkor tartozik, ha súlyos gondatlanságot követett el; a közönséges hanyagság pedig nem az. Tartsunk már most az alkalmazottnál egy kis rosszakaratról, akkor igazán az örökös kártételektől kell rettegünk. De helytelen a szakasz második bekezdése is: „A munkaadónak az e szakasz alapján támasztható kártérítési igénye attól az időponttól számított három hónap alatt, melyben a neki okozott kárról tudomást szerzett és ez időpontra való tekintet nélkül egy év alatt elévül.“ Ezen elévülési idő, veszedelmesen rövid. Megtörténhetik, hogy a kártételről később szerzünk tudomást, nem egy év alatt, akkor ne kereshessünk kártérítést? Ám védje a törvény az alkalmazottakat!

Mit tapsolunk minden becsületes munkásvédelmi törvénynek, de egy ilyen intézkedés ellen tőlünk telhető erőből tiltakozunk, mert ez, egyfelől slendriánusgra, másfelől pedig a munkaadó érzékeny megkötésére vezet.

Számtalan analog intézkedés van még e fejezetben, melyeknek sérímes mivoltával, csak az idő rövidsége miatt nem foglalkozhatom. Hangsúlyozom azonban, hogy ezen fejezet revidálását és a munkaadó érdekeinek fokozottabb védelmét, fontos, vitális érdek kérdésnek tartom. Mert nem vonható kétségbe, hogy csak munkaadó és munkás közös jóléte képes egy ország iparát magas nivóra emelni és azon fenntartani, de *ilyen intézkedések már megbontják ezt a paritást és az egyik fél erejét alkalmasak aládni.* De hogy e cím ismertetését folytassam „a munkaadó, kinc

üzletében legalább tíz alkalmazottja van, tartozik majd munkarendet készíteni és azt üzletében szembetűnő helyen kifüggeszteni.“ (400.) Szabatosan meg van állapítva, minden esetre a maximális munkaidő tartalma, szemelölt tartva legfőképpen a gyermek és a nő védelmét. *Becsületes, szociális intencióktól sugalt intézkedések ezek az azt hiszem, valamennyitünk humanisztikus érzelmeinek adok kifejezést, midőn azt mondom, hogy a munkásvédelem jegyében fogant törvényes intézkedéseket osztatlan megnyugvással fogadjuk!* Kiragadom még a 441-ik szakaszt, mely szerint: „korcsmák, bor-, sör- és pálinkamérések, amennyiben ezek nem vendéglőszerűen folytatottak, hanem azokban a vendégek számára kizárólag szesz italok méretnek ki, este 8 órán túl nyitva nem tarthatók, és azokból ezen időpont után italok utcára sem árusíthatók.“ Ehhez a szakaszhoz az a kívánságunkat fűzöm, hogy ugy legyen végrehajtva — és ehhez képest talán a szövetségen még szabatosabban megkonstruálva, — hogy az élet ki ne játszassa! Mert sajnos, a mindennapi élet mutatja, nincs talán a létező törvényeknek egy intézkedésesem, melyet annyian és oly nagy mértékben kijátszanának, mint éppen ez. Pedig hát nem tulozok, ha azt mondom, hogy a *pálinkamérők által üzött visszaélések, — tisztelet a kivételnek — nem csak a mi vitális érdekeinket sértik, hanem sértik elsősorban és nagy mértékben a közrendet, közegészséget és közmórált.*

(Folytatás a következők.)

Boreladás. 300 hordó Tokaj-hegylajai bor, saját termés, egészben vagy hordónként, kedvező áron, sürgősen eladó.
1906. évi szomorodni 1 ltr. 40 kr.
1907. évi pecsenye-bor 1 ltr. 30 kr.
Hordó ingyen.
Lavotha István, Erdőbénye.

Kávésok és kávésségédek harcza.

Főpincérek szervezkedése. Aki azt hitte, hogy a legutóbbi események a szervezett kávéspári munkásokot észre fogja téríteni, alaposan csalódott. A harc folyik tovább, hol nyitlan, hol leplezve; ahol a hazugság szükséges: hát azt rángatják elő, ahol az erőszak: még egy pár ablakot törnek be. A szociálisták sajtóorganuma a *munkaadók féktelen terrorizmusáról és örgényéről ír*, mely ellen „minden becsületes, szervezett munkásnak“ élet-halál harcot kell vívnia, és nem veszi észre, hogy ezalatt egy újabb mozgalom vesz mindinkább nagyobb arányokat, melynek az a célja, hogy azokat a kávéspári munkásokat, akik sem a vörösközet, sem a sárgákhoz nem csatlakoztak, a fő- és fizető pincérek, a szervezett legjobban fizető fejős teheneit egy új zászló alá sorakoztassa.

A kávéspári munkások e része már régen ki akart lépni a szervezetből, mely majdnem mindig a fő- és fizető pincérek érdeke ellen foglalt állást, sőt azzal, hogy a revier-rendszer behozatál is programjára írta, egyenesen a főpincérek *jövedelmére utazott*, de meghajolva részben a terror nyomása alatt, másrészt — mert nem akarta magára vonni a békebotlás vádját, — a döntő lépés megtételét mindig elhalasztotta.

Most, hogy a régi és új pincéregylet közötti háború egyrészt, másrészt a kávéások és vörösek közötti harc újra kitört, a szervezett kávéspári munkások pedig újra megindították a *guerilla-felmozgást* egyes kávéházak ellen, a kávéházi fő- és fizető pincérek felismerték helyzetük ferdeségét, értekezletre gyűltek egybe — állítólag kétszázhatvenen — egy új egyesület alakítását határozták el és egytuttal a napilapokban a következő határozatot tették közzé:

„Megunva a szakmánkban előforduló huzavonát, a régi és új pincér-szakegylet között most folytatott ádatlan harcot, arra a meggyőződésre jutottunk, hogy érdekeinket csak úgy tudjuk kellőképpen megvéni, ha mindkét szakagegylettel szakítva, egy új egyesületbe tömörülünk. Ezért elhatároztuk, hogy saját

Megrendeléseknél kérjük tisztelt olvasóinkat mindig lapunkra hivatkozni.

jól felfogott érdekünkben a két szakegylettől függetlenüljük magunkat és a „Kávéházi főpinczerek és fizetők köre” czim alatt egy új egyesületet alakítunk, melynek czélja az elhelyezés mellett egyéb gazdasági érdekeink istápolása. Nem megyünk hangzatos ígéretekkel az alapításba, de álljuk azon ígérletünket, hogy megalakulás esetén a politikát egészen kizárva, kizárólag a béke és annak létrejötte után csakis a békés munkaködé és tisztességes megélhetés érdekében fogunk működni.*

A fő- és fizető pinczerek ezen erélyes állásfoglalása érhető konsternációzt keltett a kávéházi pinczerekben és kávéfőzőkben és pedig nemcsak azért, mert a *főpinczerekben*, kiknek állásuknál fogva különben is inkább a kávé mellett a helye, *különbön is csak ellenséget látnak*, hanem azért is, mert elvesztvén a fő- és fizető pinczereket, a *szervezet előrelátóhatóan rövid idő alatt az anyagi tönk szélére fog jutni*, mely ellen a vezetőség az időközi gyűlésekben hiába keres menedéket.

* * *

A letartóztatott vezér. Grünfeld Mihály 30 éves pinczért, a kávésségédek szakegyletének ügyvezetőjét a rendőrség szeptember 6-án hajnalban letartóztatta. Ezen az éjjelen ugyanis 3/4 11 óra tájban az Emke-kávéház Rákóczi-utai ablakai közül egyet kövel bevették. A rendőr látta a merényletet, üldözte a merénylőt, de ez eltűnt. Ejjel 1/4 11 óra tájban a Nagydíófa-utca és Klauzál-tér sarkán Grünfeld Mihály pinczér minden ok nélkül belekötött Gáspár Sándor bérkocsiságéba és a vele sétáló Poczkodi Lidi családnyába és kétszer rájuk lőtt, de nem talált. A merénylet helyéről elfuott és a Népszínház előtt tudták csak elfogni. Bekísérték a VIII. kerületi kapitányságra, ahol az Emke előtt szolgálatot teljesített rendőr megismerte benne azt az embert, aki a kávéház ablakát beverte. Grünfeld erre beismerte, hogy ő volt, de részességében nem tudta, mit tesz. Bevitték a főkapitányságra, ahol letartóztatták. Ezt a letartóztatást a „Munkaadó” a következő érdekes kommentárral kíséri:

A rendőrség letartóztatott ezen a héten egy kisebbségi szociálista vezért, aki abban kereste a maga gyönyörűségét, hogy kódarabokkal beverte egy kávéház ablakát. Persze nem azt a kávéházat, amelybe a szociáldemokraták járnak. Tapintatos volt és másutt akart hervadhatatlan babérokat aratni magának. Amikor sikerült a kődobás, eltűnt a nagy csődület sorai között, amely ellepte a kávéház környékét. „Jó kutya hazajár”. mondja egy kitünő közmondás s a kis vezér ur egész éjjel az illető kávéház körül ólalkodott, hogy az „eszmeik diadaláért” folytatott kőharczának eredményeit szemlélhesse. Ezenközben úgy esett a dolog, hogy összekülbönbözött valakivel, a szóváltásból verekedés lett s a verekedés természetes következményeül jelentkezett, hogy az eltárs urat is bekísérte a posztoló rendőr a kerületi kapitányságra. Itt azután teljes erővel kifejődött az ügy tragikumuma. Az a rendőr, aki a kövel megdobált kávéház körül teljesített a zavargás alatt őrszolgálatot, felismerte a bekísért szociálistában azt az embert, aki összes epeköveit szerte volna a kávéházba begurítani s természetesen ennek alapján, de azért is, mert az eltárs beismert mindent, a rendőrség letartóztatta. Nem sokára kerülül, hogy a rendőrség egészen jó fogást csinált. Az eltárs a vörös pinczérzsakszervezet közvetítő irodájának ügyvezetője s mint ilyen nemcsak passzív, de aktív módon is igyekezett a szakszervezeti főparancs szerint eljárni. Bizonyos, hogy az eltárs ur ennyire méltó büntetését. De nem ez a fontos. Sokkal értékesebb nekünk annak a helyzetnek a képe, amit a központi szociális vezeték teremtettek, amikor a letartóztatásról értesültek. Ezt a képet a Munkás Híradó című szak-könyvomat rajzolta le két közleményben gyönyörűen, ékesszólóan. Az egyik közlemény jelentette, hogy a letartóztatottól távol állanak a szociálisták, mert az illető „egy eszendő óta fejelemi vizsgálat alatt áll”, tehát nem vállalhat felelősséget cselekedeteiért a központi vezeték. Néhány órával később minden napilapnál csilingelt a telefon s a Munkás Híradó kérte, hogy előbbi közleményét dobják el, mert az nem igaz; ellenben a szociáldemokraták törvénytelenek és jogtalanok tartják eltársuk letartóztatását. Ime a recept. A bizalmas vezéri tanácskozás során előbb abban állapodtak meg, hogy a letartóztatottak aki olyan számárságot mert csinálni, hogy bűnösségét beismerte,

egészen elejtek és megbélyegzik — az utókor számára. Kitalálták tehát az egy éves fejelemi. Am hamarosan jelentkezett egy nagyfejű, aki felállította azt a kérdést, hogy ha az ipse fejelemi vizsgálat alatt áll egy év óta, hogyan és miképen lehetett mégis egy szakszervezetnél fontos, nagyon bense és nagyon bizalmas állásban? ! Hiszen egészen bizonyos, hogy a közvélemény elítéli ebben a dologban a szociálistákat s akkor ez az erkölcsi vereség lesz olyan súlyos, mint egy kisebbségi sztrájk-kudarcz ! A főurak nyomban belátták, hogy a nagyfejűnek igaza van s mi sem természetesebb, minthogy a delikvens multjából elpárolgott a fejelemi vizsgálat s hőtízta becstelenségeinek védelmére odatarototta neki a központi vezetőség szűzi keblét, erős vállait és májfoltos hátát... Hiába, a szociáldemokrata-párt már csak ilyen marad ! Az egyik órában rágalmaz, a másikban glóriát fon a megrágalmazott homloka köré, mindent csak azért, hogy vélt hatalmából ne veszítsen el egy szemernyit sem. Szegegy munkásemberek, akire a letartóztatott Grünfeld sorsa vár !

* * *

Némai Antal leckézett. A budapesti kávéspártársulat ügybuzgó elnöke, — amióta a vezetést az érdemes alelnöktől átvette — újból kettőzött figyelemmel kíséri a szervezett pinczerek aknamunkáját, apró csefogásait, hírlapi kacsáit stb. kisebb-nagyobb hazudzásait. Így például *Temier* — van-e ki e nevet nem ismeri? — volt az a hős, bátor és erős, aki a „Magyar Estilap” egyik számában azt a szenzációt röpítette a világba, hogy a kávécosk csak azért kötöttek szerződés a sárgákkal, hogy a munkabéreket leszállíthassák és a bizalmi-férfiakat a föld színéről eltüntethessék.

A kolosszális erupcióra Némai Antal a következő leckézettel válaszolt a „Magyar Estilap” szeptember hó 11-iki számában:

Az említett cikknek minden egyes állítása a szó legszorosabb értelmében véve: valótlan. Valótlan nevezetesen, hogy a vezetéses alatt álló ipartársulat azért bontotta föl a vörös szakegyséssel a kollektív szerződést, mert ilyen módon a kávécosk a munkabéreket leszállíthatják. Mindenki, akinek csak némi köze van a kávésparhoz, tudja, hogy a kávéspártársulat kollektív szerződést kötött az ugynevezett sárga egyesülettel, amelyben biztosította az egyesület tagjait, hogy a hitefizetések 1909. április 1-én 13 koronára, 1910. április 1-én 14 koronára emelkednek; biztosította az összes kedvezményeket, amelyeket a régiszerződés tartalmazott. Ezt az összes hírlapok megírták, a szerződés nyomtatásban is megjelent, azonfelül annak tartalmára az ipartársulat tagjait külön is figyelmeztettem. Kérdezem már most, hogy mind-ezek tudatában — pedig a cikkíró urnak, ha pinczér — ezeket tudnia kell, nem szándékos ferdítés-e *Temier* ur levelének idevonatkozó része?

De tovább megyek.

Nincs Budapesten egyetlen kávéos, aki a személyzet jogai-ból csak egy jótányit is el akarna venni, — de ha akadna csak egy is, akinek eszébe jutna ilyen indítványt benyújtani, az szembe talánlag magával az összes többi tagokkal és ezek ellen elsősorban engem, aki képes volnék elnöki állásomat elhagyni abban a pillanatban, amikor a társulatban reakziós áramlatot tapasztalnék.

Igaza van azonban a tisztelt cikkíró urnak abban, hogy a szerződés felbontását a bizalmi-férfi-rendszer okozta, melyről a kollektív szerződésben szó sem volt. A bizalmi-férfi különben nem a szerződés betartása fölött őrködött — hiszen azt kivétel nélkül minden főnök megtartotta — hanem csak basáskodott, rendelkezett, az üzlet vitelébe avatkozott, általában úgy viselte magát, mintha az üzletben ő lett volna az ur, a főnök pedig a semminél kevesebb. A bizalmi-férfi terrorizálta a személyzetet, a főnököt, sőt a vendégeket is. A bizalmi-férfiak testülete hetenként ülést tartott és itt valóságos vészbírságot iltek egyes vendégek fölött. Kimondták, hogy ezt, vagy azt az urat nem szabad kiszolgálni, ezt vagy azt az árucikket nem szabad árusítani, egyik vagy másik újságot nem szabad a kávéházba bebecsátani. Megtörtént akárhányszor, hogy a bizalmi-férfiak egy-egy vendéget tetleg is inzultáltak. M. J. kávésségéd egyik előkelő kávéházban tettelesen bántalmazta egyik országos nevű művészünk.

Hirdetési rovatunkat lapunk olvasóinak becses figyelmébe ajánljuk.

És mit szólnak a híres husbojktól, amelyről Keszey Flóris ur a vörös egyesületnek máig is elnöke, kinek korrekt magaviselete ellen soha egyetlen panaszos szó sem hangzott el, nyílt ülésben úgy nyilatkozott, hogy az „a munkálatok üzleti körébe való joggal beavatkozás, egyesek hatalmi hóborítja volt.” És ezt a bojktot a bizalmi-férfiak díszes testülete határozta el és hajtotta végre kimélet nélkül, kegyetlen bojktolt alá vetve minden egyes pinczért, aki a terrornak ellenszegülni merészt. Ime, így fest valójában a bizalmiférfi-rendszer. Ettől akarunk megszabadulni és — Istennek hála — meg is szabadultunk. Végeztél még egyet. A czikkiró ur azt hiszi, hogy a sárgák a harcz befejeztével le fognak tűnni a harc színteréről.

Nem zavarom őt ebben a hitében, de nem hallgathatom el viszont, hogy mit hiszek én. A vörös és sárga egyesületek közül egyik tényleg el fog tűnni, de amelyik itt marad, az — nem a vörös egyesület lesz.

Ez az egyesület sohasem tette meg a kötelességét és éppen azért — mehet.

Ez a való igazság.

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

A „Budapesti Kávés-Ipartársulat” közleményei.

Jegyzőkönyv.

Fölvétett Budapest, 1908. augusztus 31-én, a budapesti kávéipartársulat választmányának üléséről.

Jelen voltak: *Némái Antal* elnök, *Harkai Mór* tiszteletbeli alelnök, *Berger Leó* alelnök, *Gruber Károly* ellenőr; *Bodó Adolf*, *Gárdonyi József*, *Glasner Fülöp*, *Goldberger Salamon*, *Kallós Márkus*, *Kmetky Lajos*, *Szeiffert Antal*, *Sztanof Miklós* választmányi tagok; *Fantó Henrik*, *Upor József* felügyelő-bizottsági agok; dr. *Kemény Géza* titkár.

105. Elnök az ülést délután 4^{1/2} órakor megnyitván, jelenti, hogy *Holstein* Zsigmond pénztáros távolmaradását kimentette; az előző ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére *Szeiffert Antal* és *Upor József* urakat kéri föl.

106. Az 1908. évi augusztus hó 17-ik napján tartott ülés jegyzőkönyve felolvasatván, észrevétel nélkül hitelesítettett.

107. Elnök a napirendre térés előtt, elismeréssel emlékezik meg arról, hogy négy heti távolléte alatt *Berger Leó* alelnök *erélyesen, tapintatosan, a tagok teljes megalapozására vezette az ipartársulatot*; figyelemmel kísérte a lefolyt munkásmozgalom fejleményeit és elmondhatja, hogy az alelnök ebben a *mozgalomban a legnagyobb elismerésre méltó buzgalmat fejtette ki*; az elér sikert is nyilván ennek a körülménynek tulajdonítandó. *Indítványozza, hogy a választmány Berger Leó alelnöknek elismerést és köszönetet szavazzon.* A választmány ezt az indítványt lelkes éljenzéssel egyhangulag elfogadja.

108. Elnök ugyancsak a napirendre térés előtt indítványozza hogy a választmány ülésére a kávé-szövetség elnöke és két alelnöke meghívassék és tanácskozási joggal résztvegyen. Egyhangulag elfogadták.

109. Titkár jelenti, hogy az elnökség részéről új tagokul *Weinstein Adolf* és *Földes és Radó* czég vettek föl; *Keszler Lina* régi tag újból belépet; *Kertész Adolf*, *Neumann és Ungerleider*, ifj. *Schwartz* Jakob kiléptek. Tudomásul vétetik.

110. Titkár jelenti, hogy *Kafka* Zsigmond volt ipartársulati tag meghalt. A választmány az elhunyt kartárs emlékét jegyzőkönyvébe iktatja.

111. Elnök jelenti, mely szerint a fuvarosipartársulat zászlóalapja javára 5 K, özevgy Horváth Lajosnénak 5 K, Gröschler Lipótnak 5 K, *Kafka* Zsigmond temetésére 10 K segélyt utalványozott, jóváhagyólag tudomásul vétetik.

112. Elnök bemutatja *Fábrí* Henrik levélt, amelyben az ipartársulatlából való kilépését jelenti be. A választmány ezt a bejelentést *nem veszi tudomásul*, mert *Fábrí* Henrik 1897. évi szeptember 7-én lépvén a tagok sorába, az alapszabályok 8. §-a értelmében *csak 1912. szeptember 7-én léphet ki.*

113. A m. kir. szabadalmi hivatal levele, mely szerint kávépörkölő-gépre szabadalmat adott, tudomásul szolgál.

114. Elnök jelente, mely szerint a f. évi szeptember hó 1-vel életbelépő új szeszdó-törvény főbb rendelkezéseit a tagokkal közlévelben közölte, tudomásul vétetik.

115. Δ „Munkás Újság” szerkesztősege lapjának erkölcsi támogatását kéri. A választmány a nevezett lapot a tagok jóakaratu pártfogásába ajánlja.

116. A munkásszövetség az ipartársulati tagok támogatását kéri. A választmány a társulati tagok figyelmébe ajánlja ezt a szövetséget, amely mindenféle iparmunka teljesítésére vállalkozik.

117. Elnök jelenti, hogy *Weisz* Richard ipartársulati taghoz, aki a londoni nemzetközi olimpiai versenyen a birkózás világ-bajnoka lett, üdvözlő levelet intézett. Helyesléssel vétetik tudomásul.

118. Elnök jelenti, hogy a választmány tagjai a f. hó 28-án értekezletet tartottak a budapesti kávéházi alkalmazottak szak-egetesületével, amely értekezleten az egyesület vezetői beigazolták, hogy az egyesület a kezdet nehézségeivel csak úgy tud megküzdni, ha az ipartársulat anyagilag támogatja. Az értekezleten megállapodás is jött létre az anyagi támogatás tekintetében, nevezetesen arra volna szükség, hogy az egyesület három hónapon át legfeljebb összesen 2000 korona segélyben részesüljön, a tényleges szükséghez képest. Beható vita után a választmány a következő határozatot hozta: Tekintve, hogy a budapesti kávéházi alkalmazottak szakegyesületének fönállásához a társulati tagoknak rendkívül fontos erkölcsi és anyagi érdekei fűződnek: *a választmány javasolja a közgyűlésnek, hogy a nevezett egyesület alapítási költségeinek fedezésére legfeljebb kettőezer (2000) korona költséget szavazzon meg.* A tényleg megkívántató összeg az 1908. évi szeptember, október és november hónapokban az ipartársulat elnöksége által folyósítandó, oly módon azonban, hogy a végösszeg 2000 koronát meg nem haladhat és oly föltétel alatt, hogy az egyesület pénzkézeltése tekintetében az ipartársulati elnökséget a legteljesebb ellenőrzési jog illeti meg. A megszavazott összeg ideiglenesen az ipartársulat pénzkészletéből folyósítandó, annak fedezetül pedig a tagsági díjak felemelése folytán várható bevételi többlet szolgál.

119. Elnök arra való tekintettel, hogy a társulat kiadásai folytán szaporodnak, javasolja, hogy az alapszabályok 20. §-ában megállapított 4 K havi tagsági díj a f. évi szeptember hó 1-től egész összegében szedessék. A választmány ehhez a javaslatához hozzájárul és erről a tagokat közlévelben értesíti.

121. Fischer Károly egy rőpirat kiadási költségeire támogatást kér. A választmány a folyamodó kérelmét nem találta teljesíthetőnek.

Egyéb tárgy hiányában, elnök az ülést délután 6^{1/2} órakor berekeszti.

Kmpf.

Némái Antal s. k.,
elnök.

Jegyzőkönyv.

Felvételt Budapest, 1908. szeptember hó 4. napján, a budapesti kávéipartársulat rendkívüli közgyűléséről.

Jelen voltak: *Némái Antal* elnök, *Berger Leó* alelnök, *Harkai Mór* tiszteletbeli alelnök, *Holstein* Zsigmond pénztáros, *Gruber Károly* ellenőr és 58 ipartársulati tag.

19. Elnök megállapítván, hogy az ipartársulati tagok az alapszabályok 57. §-ában foglaltak szerint határozatképes számban jelentek meg, a közgyűlést délután fél 5 órakor megnyitja és a jegyzőkönyv hitelesítésére *Hanusz Béla* és *Kaszvár* Nándor urakat kéri fel.

20. Tárgyalattott a választmány előterjesztése a budapesti kávéházi alkalmazottak szakegyesületének támogatása ügyében. A tárgyhoz *Kaiser* Ignác Márkus, *Brück* Károly, *Weisz* Richard, *Gárdonyi* József, *Bodó* Adolf, *Gál* Arnold, *Kaszvár* Nándor, *Fantó* Henrik és *Grosz* Bernát szözlottak.

A vita bezáratván, az elnök a kérdést szavázásra bocsátotta. A közgyűlés egyhangulag elfogadja a választmányi javaslatát és ehhez képest a következőleg határoz:

Hirdetési rovatunkat lapunk olvasóinak becses figyelmébe ajánljuk.

A közgyűlés a budapesti kávéházi alkalmazottak szakszerveületének főtartási költségeire kétfézer (2000) koronát szavaz meg. Ez az összeg az ipartársulat elnöksége által a szakszerveület tényleges szükséglete által igényelt részletekben folyósítandó, oly módon, hogy a végösszeg 2000 koronát meg nem haladhat és oly feltétel alatt, hogy az egyesület pénzkézeltése tekintetében az ipartársulat elnökségét és felügyelő-bizottságát a legteljesebb ellenőrzési jog illesse meg. A megszavazott összeg az ipartársulat pénzkészletéből folyósítandó, annak fedezetül pedig a tagsági díjnak a folyó évi szeptember hó 1-ével történt felemelése folytán várható bevételi többlet szolgál.

21. Mészáros Győző indítványozza, hogy a közgyűlés hívja fel az ipartársulat tagjait, hogy a budapesti kávéházi alkalmazottak szakszerveületébe pártoló tagokul lépjenek be. A közgyűlés ezt az indítványt egyhangulag elfogadja és annak megvalósítását a legmelegebben ajánlja az ipartársulati tagok figyelmébe.

22. Elnök bemutatja Tihanyi József választmányi tag levelét, amelyben kijelenti, hogy az ipartársulat közgyűlésének a kávésségédek és kávéfőzők mozgalma ügyében hozott határozatait eddiggel betegsége miatt nem hajthatta végre, azokhoz azonban feltétlenül alkalmazkodik. Tudomásul vétetik.

23. Elnök indítványozza, hogy a közgyűlés Evva Lajos urnak a közgyűlési terem szíves átengedéseért köszönétét nyilvánítsa. A közgyűlés ezt az indítványt egyhangulag elfogadja. Egyéb tárgy hiányában elnök a közgyűlést délután fél 6 óraker bezekesztí.

Kmf.

Némai Antal s. k.
elnök.

A „Budapesti Szállodások, Vendéglősök és Korcsmárosok Ipartársulata“ minden héten pénteken

társas reggelit

tart. A legközelebbi reggeliket a következő helyeken tartják:

1908. évi okt. 2-án: **John Edéné** vendéglőjében (Király-u. és Valeró-u. sarok.)

1908. évi okt. 9-én: **Hack István** vendéglőjében (Baross-tér 13.)

1908. évi okt. 16-án: **Máday Lajos** vendéglőjében (Rákóczy-ut 30.)

„Jó barátok“ összejövetelei.

A „Jó barátok“ köre minden héten szerdán d. u. 4 óraker társas uzsonnát rendez. A legközelebbi uzsonna a következő helyen lesz:

1908. évi október 8-án: **Schmidt Konrád** vendéglőjében (Aréna-ut 5. sz.)

1908. évi október 14-én: **Bayer János** vendéglőjében (Aréna-ut 6. sz.)

VEGYES HIREK.

Uj nyugdíjgyesületi tagok. A Sz. V. K. P. és K. O. Ny. az elmúlt hó folyamán a következő új tagokkal gyarapodott: **Putre András** (India) 2000 kor., **Popper Mihály** (Szeged) 2000 kor., **Putre György** (India) 1000 kor., **Engel Lipót** (Zimony) 1600 kor., **Markov Szvetozár** (Pancsova) 2000 kor., **Grabner Rezső** (Szeged) 1000 kor., **Valszky Gyula** (Orosháza) 600 kor., **Hipszky György** (Orosháza) 1000 kor., **Gell Mátyas** (Orosháza) 600 kor., **Zwilling István** (Budapest) 600 kor., **Hercz Simon** (Budapest) 2000 kor., **Horváth Gyula** (Budapest) 600 kor., **Katzer László** (Debreczen) 1000 kor., **Biró László** (Debreczen) 1000 kor., **Maxner Gusztáv** (Debreczen) 1600 kor., **Varga Gyula** (Püspökladány) 600 kor.,

Baldauf Mátyas (Budapest) 2000 kor., **Klecker Alajos** (Budapest) 2000 kor., **Csillag Sámuel** (Ungvár) 2000 kor., **Szántó Sándor** (Czepléd) 2000 kor., **Fördös János** (Debreczen) 1000 kor., **Reichardt József** (Budapest) 1000 kor., **Krisan József** (Budapest) 1000 kor., **Perényi** (Neverkla) György (Budapest) 2000 kor., **Gregovits Ferenc** (Budapest) 2000 kor., **Becker Rudolf** (Brassó) 2000 kor., **Hoffmann József** (Gyergyó-Szent-Miklós) 2000 kor., **Horváth István** (Gyergyó-Szent-Miklós) 2000 kor., **Büki Kálmán** (Kézdivásárhely) 1000 kor., **Baráth Imre** (Kézdivásárhely) 2000 kor., **Miklós Mátyas** (Kézdivásárhely) 2000 kor., **Kristó Béla** (Tusnád) 2400 kor., **Soós Mihály** (Kézdivásárhely) 600 kor., **Schönberger Sámuel** (Marosvásárhely) 4000 kor. nyugdíjigényrel. Örömmel üdvözöljük őket tagjaink sorában.

A **budapesti kávéosk szövettségének** alapszabályait a kereskedelmi miniszter jóváhagyta.

A **nógrádmezei ipartársulat**. A nógrádvarmegyei korcsmárosok és italmérők egyesülete f. évi okt. hó 14-én Balassagyarmaton a Barok-vendéglő nagyereményben **Rosenfeld Sándor** elnökle alatt tartja első alapszabályszerű **diszkozyűlést**, melyen a hét járási választmány által benyújtott összes beadványokat tárgyalás alá veszik. A diszkozyűlés napirendje a következő: 1. Elnöki megnyitó 2. A kereskedelmi miniszter 28184/1908. sz. leirata a megyei vendéglőipari szabályrendelet tárgyában. 3. Az új ipartörvényjavaslat tervezetének tárgyalása. 4. Vendéglősök képviselétének az adókitétó bizottságokban. 5. Az egyesület szakértő véleményének meghallgatása korlátlan italmérők engedélyek kiadásánál. 6. Az 1908. és 1909. évi költségeloirányzat. 7. Tiszviselői állások betöltése. 8. **Határozathozatal** a Magyar Vendéglősök Orsz. Szövettségéhez való csatlakozás tárgyában. 9. Pártoló tagok ügye. 10. Több czeg ajánlata tárgyában határozathozatal. 11. Állásfoglalás a szatocsok törvényellenes visszaélései ellen. 12. A vasárnapi munkaszünetéről szóló törvény tárgyalása, indítványok stb. tárgyalása.

Hymen hírek. **Herzmann** Dező budapesti kávé, a Soroksári-ut „Flóra“-kávéház tulajdonosa f. évi szeptember hó 20-án vette oltárt elé a dohány-utczai izr. templomban **Katona Erzsike** kisasszonyt, **Katona Géza** és **Katona Gyula** budapesti kávéháztulajdonosok kedves és szép műveltségű testvérhugát. — **Kramer Jenő**, **Kramer Miksán** a „Budapesti szállodások, vendéglősök és korcsmárosok ipartársulata“ választmányi tagjának fia f. évi szeptember hó 20-án vette oltárt elé **Agai Szerena** kisasszonyt, **Agai Sándor** butorgyáros leányát. Az esküvőn ipartársulatunk számos tagja vett részt.

Dr. SZULY ALADÁR

ÉLELMICZIKKÉK ÉS FÜSZER

:: NAGYKERESKEDÉSE ::

: PÁRATLANUL GAZDAG :
KÜLÖN CSEMEGEOSZTÁLY

BUDAPEST IV., MUZEUM-KÖRUT 23.

Válogatott fűszerárak,

mindennemű bel- és kül-

földi csemegék, magyar és

francia pezsgőborok, rum

és tea, liqueörök, sajt, vaj,

kassai, prágai sonka, fel-

vágottak, gyümölcsök stb.

:: stb. raktára ::

Mutató az új ipartörvényhez. Dr. Dóczy Sámuel az országos ipar egyesület ügyésze *Tematikus mutató az új ipartörvénytervezet*hez címen igen gyakorlati füzetet írt, mely jóvalavolt segítségül szolgálhat. Célja a füzetnek az, hogy megkönnyítse a tájékozódást az ipartörvénytervezet 817 szakaszában és ennek összehasonlítását a ma érvényben levő ipartörvényvel, továbbá az osztrák és német törvényvel. Ezt azáltal éri el, hogy megjelölje a tervezet minden szakaszának alfabetikus rendbe foglalt tartalmát, melléje állítja az ezidő szerinti érvényben levő magyar, osztrák és német törvény megfelelő szakaszának számozását. A füzet *Benkő Gyula* udvari könyvkereskedőnél (Dorottya-utca 2.) jelent meg és ára 1 korona 20 fillér.

Vendéglőipari kiállítás Amsterdamban. Az amsterdami iparcarnokban folyó évi szeptember havában vendéglőipari kiállítás rendeznek, mely a következő csoportokat foglalja magában: 1. Szesztartalmú és szeszmentes italok és azok anyaga. 2. Ételneműek, fűszerek. 3. Szerszámok, eszközök, konyhaműszerei szükséges tárgyak. 4. Butor, világítás. 5. Szórakoztató és mulatságok rendezése alkalmával használt tárgyak. 6. Üveg, porcelán, asztali fémnemű és asztaldíszek. 7. Csomagoló tárgyak. 8. Reklámcikkek, nyomtatványok. 9. Élelmiszerhajtás felismeréséhez szükséges eszközök. 10. A szállodai és vendéglőiparral kapcsolatos egészségügyi és szépészeti intézmények. 11. Közlemények, íráások, képek. 12. A kiállítás keretébe beillő egyéb tárgyak, melyek a fenti csoportokba nem sorozhatók be.

A Hagenmacher kőbányái és budafoki sörgyárak r.-társaság szeptember 19-én rendkívüli közgyűlést tart az alapítóke felemelése tárgyában, 4 millióról 6 millió koronára.

Élelmiszer kiállítás Nürnbergben. Ertesztelünk szerint a bajor hadügyi kormány is részt fog venni a Nürnbergben folyó évi szeptember havában rendezendő szakécsipari, nép- és hadseregélelmiszeri, halászlai, cukrász-, pék- és vendéglőipari kiállításon, hol a hadsereg élelmiszerére használt konzerveket, üzemben tartott, teljesen felszerelt tábori sítókat és egy nagyobb hadtest tábori élelmiszerét fogja bemutatni és megjelölés céljából kétszersültet és kenyeret fognak a közönség között osztogatni.

Szálloda r.-t. Brassóban. A Brassó szálloda r.-t. legközelebb tartja alakuló közgyűlését, mert a 400.000 korona alapítóke már jegyezve van.

Üzleti hírek. Az államvasutak Kishegyes-Bácsfeketehegy állomásán levő buffet bérletek december 1-től számítandó három évi időtartamra az ajánlatok október 15-én déli 12 óráig az államvasutak budapesti jobbrparti üzletvezetőség titkári hivatalához nyújtandók be. Bánatpénz 100 K. A buffet bérletére vonatkozó feltételek az üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában vagy a szabadkai forgalmi főnökségnél megtekinthetők. *Malomárka* köztség tulajdonát képező korcsma a hozzátartozó italmérési engedéllyel együtt október 3-án d. e. 10 órakor a községi irodában megtartandó árverésen bérbe fog adni. 1909. január 1-től 1911. december 31-ig, évi 400 K. kikiáltási ár mellett. *Miképercs* község tulajdonát képező „Rózsás” korcsma és állás október 2-ikán d. e. 10 órakor árverésen 1909. január 1-étől számítandó 5 évre hasznobérbe fog adni. A feltételek a községi jegyzői irodában megtekinthetők. A *sentesi* vasutállomás vendéglője bérletét Seltmann Lajos aradi vendéglős kapta meg évi 4000 K. bérösszeggel. Budapesten a központi városháza épületében a Károly-körút és Károly-utca sarkán lévő helyiséget Salzer Ignác kívánna adta bérbe. A közgyűlés határozata ellen több bizottsági tag fölébeztet s fölébeztetésben azt vitatta, hogy a főváros a rendes ár feléért adta bérbe a helyiséget Salzernek. A belügyminiszter e fölébeztetést mellőzte és megerősítette a közgyűlés határozatát.

Reggeli a Morbitzerben. Szeptember hó 18-án a tavaszmezői ösrégi Morbitzerben, helyesebben Kovács József jóhírű vendéglőjében volt az első pénteki reggeli a debreczeni közgyűlés után. Az egy heti távollét vagy a Kovács konyhájának és borainak jó hírve volt-e az oka, ki tudná megmondani, tény, hogy a vendéglő díszes helyisége színültig megtelt és csakhamar oly kedélyes hangulat vált uralkodóvá, mint a régi, jó időkben, mikor még *Don Carlos* irogatta remek „Innen-Onnan”-jait a pénteki reggelikről. A „szakértársak” ki sem fogytak a „kollega” főszájének dicséretéből, a remek „burgundi vörös” is szépen fogott, sőt „a tavalyi fehér” is és hogy a hangulat „teljesen tökéletes” legyen „Nándi papa” néhány Törley „Casino” irányában is intézkedett, amit — természetesen — senki sem vett zokon. Inkább megitták.

Halálozások. *Iffy Riegler* Ferencz budapesti vendéglős f. évi szeptember hó 13-án 51 éves korában hosszas betegség után elhunyt. Temetése, melyen a budapesti szállodások, vendéglősök és korcsmárosok ipartársulata *Gundel* János elnök vezetése alatt testületileg vett részt, szeptember 15-én ment végbe a Rákóczi-ut 51. számú gyászházból. Béke hamvára.

„Consum” p. részv.-társaság

Budapest VII., Kertész-utca 20. szám.

Telefon 80—14.

Kávésok, vendéglősök és pinczerek bevásárlási helye. Saját szpikgyárában csinos kivitelű, jó minőségű szivarszpipák készülnek, kivásárlásra cseggelíráttal is. — Saját gyártmányú legkifinomultabb cigarettahüvelyek. — Azonkívül állandó dús választékú raktár mindenféle kávéházi felszerelésekkel, tekeasztal kellekkel és egyéb cikkekkel, mint kréták, táblák, szivacsok, fogvájók, gyufák, stb. —

Játékkártya gyári raktár.

Nagy árjegyzék ingyen és bérmentve.

Katzky Lajos

épületműlakatos-mester

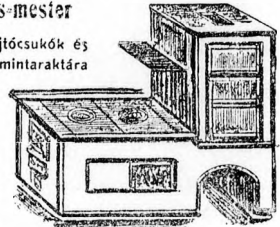
„ZEPHIR” szabad. ajtócsukók és elsőrendű tűzhelyek mintaraktára

Budapest,

VI. ker.,

Liszt Ferencz-tér 14.

Telefon 22—78.

Ifj. Radó Aladár

borpinczési

Budapest VI., Király-utca 84.

Telefon 97-90.

Ajánlja kiváló minőségű **balatonmelléki** és **tokaj-hegyaljai** fehér és vörös palackborait és elsőrendű **aszu-borait**.

LITKE
„CASINO” pezsgő

külön töltés

Budapesti főraktár:

IV., Szép-utca 3. sz.

Telefon: 10—85.

Telefon: 10—85.

Megrendeléseknél kérjük tisztelt olvasóinkat mindig lapunkra hivatkozni.

Szerkesztői üzenetek.

Előfizető Budapest. Hogy az ily hordó újból használható legyen, a hordó dongáit belülről hordókefe segítségével jól meg kell tisztítani, azután pedig egy kevés kénsavval vegyített vízzel mosandó meg a hordó. Újabban kénsavas mészdoldatot is használnak ilyen hordók tisztogatására. Ez esetben először tisztá hideg vízzel és kefével tisztítják meg a dongákat, kiszáradásuk után pedig a hordó irtartalmának hektoliterje szerint számított $\frac{1}{10}$ liter savanyú kénsavas meszet öntenek a hordóba és addig forgatják, buktatják a hordót, míg csak annak minden része ezen oldattal nem érintkezett. Ezen marószer kiöntése után a hordó néhányszor hideg vízzel kiöblítendő és ha ez megtörtént, bármely bor alá bátran használható. Azon kérdésére, hogy mi öli meg a boreczet csíráját, válaszunk az, hogy ha a baj még csekély mérvű, az ecetes boron úgy segíthetünk, hogy melegsítük fel a bort és azután keverjük össze más egészséges borral. Ajánlják azokonkívül a bor savtartalmának közömbösítését is. Legajánlatosabb szer a vegyítiszta mészcspadéék (fehér mészpécipitát), kevésbé a fehér márványpor, mert az már ritkábban áll tiszta mészsavas mészből minden idegen anyag nélkül. Rend szerint hektoliterenkint 80–100 gramm mész elegendő a sav-

fölösleg megkötésére. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy ily szerrel nemcsak az ecetsav, hanem más savak is (borkósav, citromsav, almasav stb.) ugyanily arányban vonatnak el a borból s így a bor általában savban szegényebb lesz, nem pedig tisztán az ecetsav lett kevesebb. Végül azon kérdésére, hogy a forró gőz általi tisztítás árt-e a hordóknak, az a válaszunk, hogy a forró gőz általi tisztítás semmi esetre sem árt, csakhogy újabb használás előtt a hordókat jól le kell hűteni és szárítani.

„ÉRMELLEKI“ 1906. évi hegyi fehér asztali bor 117 hl., kisebb nagyobb részletben, tasndászántói állomásra szállítva olcsón eladó. ::

Megrendelések: RYLL VICTOR főerdész, ::
:: Jerszeg (Krassó megye) intézendők. ::

Grammofontulajdonosok

LEMEZEIKET LEGELŐNYÖSEBBEN VÁLTOZTATHATJAK a Grammofonhanglemezek központi kicserélési telephénel Budapest. V. l. Dohány-utca 30. Prospektus és lemez-lejegyzék ingyen 10,000 új szer. az ~~szere~~ felvétel Magyar, tót, cseh, német, szerb, lengyel, horvát, román, rutidén, olasz, francia, angol, orosz, török, arab, héber stb.

Elsőrendű hanglemezek 1 kor.-tól 4 kor.-ig kaphatók.

Külön osztály használt grammofonokból és lemezekből.

Grammofonlemezek kicserélése darabonkint 1 korona.

VILLAMOSSÁGI VÁLLALAT

Villamossági árammérőket és berendezéseket ellenőrző társaság
VIII., József-körut 21. BUDAPEST, VIII., József-körut 21.
VILLAMOS VENTILÁTOROK NAGY RAKTÁRA.

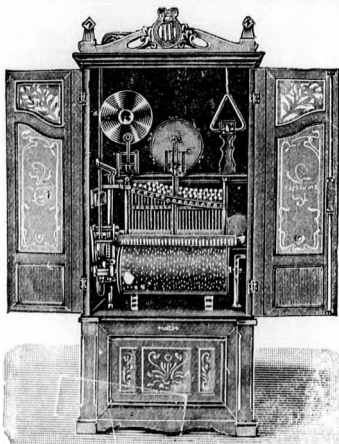
ELVÁLLAL :

VILÁGÍTÁSI BERENDEZÉSEKET.
ERŐÁTVITELI BERENDEZÉSEKET.
TÁVBESZÉLŐ BERENDEZÉSEKET.

Telefon : 23-32.

TÁVIRÓ BERENDEZÉSEKET.
TÜZJELZŐ ÉS ELLENŐRZŐ BERENDEZÉSEKET.
VILL. HÁRITÁSI CZIKKEKET.

Telefon : 23-32.

Vendéglős, szállodás és kávéurak!

A legelső, legrégibb és legnagyobb hangszerműgyáros Európában a „HUPFELD“ világcég részv. társ. Budapestben

ÁLLANDÓ HANGSZERKIALLITÁST

tart, ahol önműködő, önjátszó

ZONGORA-ORCHESTRON-CONTINENTAL

henger- és sulyfelhúzóval, VILLAMOS ZONGORÁK ÉS HANGVERSENY-ORCHESTRIONOK papir- és préselt hangjegyekkel (minden mű pénzdobóval ellátva) vételkényszer nélkül készséggel be lesznek mutatva.

Az önműködő ZONGORA-ORCHESTRION „CONTINENTAL“ haranghangokkal és mandolinjátékkal van ellátva; ugyanezen kellékekkel bír a legutóbbi újdonság is a

ZONGORA-ORCHESTRION VONÓS és XYLOPHON ZENÉVEL

— Mintaraktáram bármely időben megtekinthető.

Árak 480 koronától 16000 koronáig. Kényelmes részleltetések kamatnélküli havi részletre, Midőn tisztelettel kérem verseny nélküli újdonságaink szives megtekintését, óva intem a piacra kerülő silány utánzásoktól és azon reményben, hogy minél többen megtisztelnék becses látogatásukkal, maradok kiváló tisztelettel

MARTIN JÓZSEF

(WETSCHL GYULA utóda)

magyarországi képviselőség és mintaraktár
Budapest VIII., Kenyérmező-utca 6.

A Szt. Lukács-fürdői Kristályforrás vegyelemzése.

Orsz. m. kir. Chemiai Intézet.

Az intézet kiküldöttje által személyesen vett „Kristály” forrásból származó vízminta vizsgálatának eredménye:

A víz hőmérséke	25,3 C°
A víz fajsulya 18 C-on	1.0008

Chémiai vizsgálat.

1000 gr. vízben találtatott:

Kalium (K)	0.0093 gr.
Natrium (Na)	0.0334 „
Calcium (Ca)	0.1268 „
Magnesium (Mg)	0.0465 „
Vas (Fe)	0.0004 „
Chlor (Cl)	0.0331 „
Sulfat (SO ₄)	0.1188 „
Hydrocarbonat (HCO ₃)	0.5002 „
Szilíciumdioxid (SiO ₂)	0.0169 „
Szénsav (CO ₂) 44-66 cm ³	0.0880 „

Organikus anyagot, ugyszintén salétromsavat és ammoniákat a víz nem tartalmaz, és így a „Kristály” forrásvizet IGEN TISZTA calcium- és magnesium-hydrocarbonatos ÁSVÁNYVIZNEK minősítjük. Bakteriologiai szempontból pedig az állami BAKTERIOLOGIAI INTÉZET ezen vizet TISZTÁNAK ÉS KIFOGÁSTALANNAK MINŐSÍTETTE.

Budapest, 1908 márczius 17-én.

Orsz. m. kir. Chemiai Intézet Budapesten.

M. kir. Tud. Egyetem I. Chemiai Intézete.

A forrás hőmérséke	25.75 C°
A víz fajsulya 17.5 C-on	1.00074
A víz fagyáspontja 0.035 C, osmosis-nyomás 0.421 atm., elektromos vezetőképessége 0.0008661 ohm. cm.	

Chémiai vizsgálat.

1000 gr. vízben találtatott:

Kalium (K)	0.0070 gr.
Natrium (Na)	0.0328 „
Calcium (Ca)	0.1277 „
Magnesium (Mg)	0.0452 „
Vas (Fe)	0.0004 „
Chlor (Cl)	0.0338 „
Sulfat (SO ₄)	0.1118 „
Hydrocarbonat (HCO ₃)	0.5194 „
Szilíciumdioxid (SiO ₂)	0.0170 „
Szénsav (CO ₂)	0.0878 „
összes szénsav (CO ₂)	4.6245 „

E nagy mélységből fakadó, állandó összetételű ásványviz se ammoniát, se salétromsavat, sem salétromossavat nem tartalmaz, organikus anyag ugyszólván nincs benne s így a chemiai analysis alapján a „Kristály” forrás igen tiszta calcium- és magnesium-hydrocarbonatos ÁSVÁNYVIZNEK minősítendő.

Budapesten, 1900 Április 12-én.

A m. kir. Tud. Egyetem I. Chemiai Intézete.

Dr. HANKO VILMOS a chemia tanára, a m. tud. akadémia tagja:

A Szt. Lukácsfürdői Kristályforrás vize tiszta calcium- és magnesium-hydrocarbonatos ÁSVÁNYVIZNEK tekinthető. A nagy mélységből fakadó forrás vize a szó szoros értelmében KRISTÁLYTISZTA, ideálja a tiszta ásványvizeknek.

Budapest, 1904 július 20.

Dr. Hanko Vilmos s. k., a chemia tanára
a magy. tud. akadémia tagja.

A „Kristály“-forrás szénsavtelítés nélküli állapotban hasonló enyhésége folytán pótolja a francia ÉVIAN és ST. CALMIER forrásokat.

ÉVIAN-CACHAT forrás:

1000 gr. vízben 0.3172 gr. ásványi alkatrész, 0.2732 gr. szénsav, összesen 0.5904 gr.

ST. CALMIER-BADOIT forrás:

1000 gr. vízben 0.2404 gr. ásványi alkatrész, 0.3319 gr. szénsav, összesen 0.5723 gr.

SZT. LUKÁCSFÜRDŐI „KRISTÁLY“-FORRÁS:

1000 gr. vízben 0.5208 gr. ásványi alkatrész, 0.4624 gr. szénsav, összesen 0.9832 gr.

A KRISTÁLY-FORRÁS TÖBB ÁSVÁNY-ALKATRÉSZT ÉS TÖBB TERMÉSZETES SZÉNSAVAT is tartalmaz, mint e két világhírű és a francia kormány által közérdekű jelleggel felruházott gyógyviz.

Lakások, ingatlanok, üzletek bérleti, eladási vállalat.

HUSZÁR A., BUDAPEST

V., Mérleg-utca 2. (Gresham-palota).

TELEFON 81—08.

A főváros legmegbízhatóbb vállalata.

Szt.-Lukácsfürdő gyógyfürdő, Buda. Téli és nyári gyógyhely.

Természetes forró-meleg kénos források. Iszapfürdők, iszaporogatások, massage, vizgyógyintézet, gőzfürdők, kő-és kádfürdők, gyógyvizuszodák. Olcsó és gondos penzió. Csusz, közvény, ideg-, bőrbajok, lakás, ellátás felől kimerítő prospektust küld ingyen a

SZT.-LUKÁCSFÜRDŐ IGAZGATÓSÁGA, BUDA.

SZALÁMI

hirneves olasz gyártmány, tisztán elsőrendű sertés-husból gyártva, kitünő ízű, különként 3-40 koronáért.

Mintaként egy rudat is küldök, biztos tudatában vagyok, hogy páratlanul álló, kitünő ízű szalámiamból utánrendelést kapok. — Szállít utánvétellel bérmentlenül. Busetto, Budapesten, IX., Mátyás-utca 11.

ÁGYTOLL GŐZTISZTÍTÁS

Szab. módszer szerint előkészített higiénikus „ágytollak”.

TELEFON 71—25.

≡ "MARABUHOZ" ≡
BUDAPEST, VII. KERÜLET, KÁROLY-KÖRUT 7. SZÁM.

A háztól való el- és visszaszállítás még aznap díjtalanul eszközöltetik.

Tessék lemezjegyzéket kérni:
BUDAPEST,
NAP-UTCA 29.

ELADÁS

Negyven évi óta fennálló **koressma és szálló** Párkány-Nánai állomás mellett, haláleset miatt örökáron azonnal eladó. Bővebbet a tulajdonosnénál.

Telefon 10—71.

Telefon 10—71.

Elfer Dezső

elektrotechnikai vállalata

Budapest, Dohány-utca 39. szám.

A „Conradty“-féle „Korona“ és „Noris“ jegyű ivlámpaszemek és a „Körting“-féle rendszer és fényhatású ivlámpák képviselője és gyári nagyraktára.

Dr. SZILÁGYI GYULA

műgyetemi magántanár

törvényszéki hiteles vegyész nyilv. vegyikísérleti állomása

BUDAPEST,

VI., Dessewffy-utca 10. szám, II. em.

ELVÁLLAL:

bármiféle ételmi vagy élvezeti szer (bor, pálinka, sör stb.) megvizsgálását.

Mindennemű ezélokra szolgáló

jégszekrényeket,

sőr- és borkimérő-készülékeket pincevezetékekkel vagy a nélkül hűtőtelepeket és jéggyártó berendezéseket

(szénsavrendszerrel, melynél az üzemi költség elenyészőleg csekély, ha a hajtóerő már megvan) szállítanak:

dr. Wágner és Társai

egyesült gyárak, mint betéti társaság
BUDAPEST, IX. ker., Tinódy-utca 3/a. sz.
BÉCS, IX., Währingerstrasse 65.

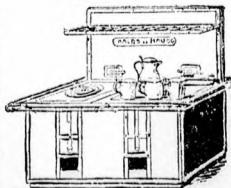
Stanolkupa-gyár. Szikviz-gyár berendezések.
Prospektus ingyen és bérmentve.

HALAS és HAUGG

rézműves-mesterek

Budapest, VII., Akácfa-utca 47.

Telefon: 81—25.

Készítünk előnyös, tengelyen fordítható (dupla), vízzel forralható pálinkafőző kazánokat, vendéglői és kávéházi berendezéseket, mosó- és takaréktűzhely-tűstőket; mézeskalacsok, cukraszok és kalapok részére szükséges tárgyakat, borászati, vegyszert és gyógyszerártári czipőket és minden e szakmába vágó vörösréz-munkákat és szereléseket Vörösréz és bádógedények önozását (ciznezést) a legjutányosabb árban eszközöltünk.

Kávéházi és vendéglői berendezéseket raktáron tartunk.

Csillaghegyi forrásvíz

Tiszta, bakteriummentes egézséges ital.

Borral vegyítve kellemes ízt ad a bornak.

Megszünteti a gyomorégést.

Szomjcsillapító és üdítő természetes forrásvíz.

Központi iroda:

Budapest III., Bécsi-ut 94.

TELEFON: 79-78.

Óvakodjunk az
utánzatoktól! ..

HAACK ANTAL-féle stájer alpesi gyógyfű-gyomorlikőr.

Ezen a Stájerország alpeleinek legnemesebb és legjobb gyógyfüveiből a leggondosabb páralat útján készített likőr, az emberi belszervezetre való jó behatásának köszönheti a mindig jobban emelkedő szterterjedését; ennek folytán és a rendkívüli zamata következtében jelenleg a likőrök között az elsőrendű helyet foglalja el.

Mint utazási likőr, különösen a tengeren, ezen ital alig nélkülözhető és a gyomrot erősítő természeténél fogva legmelegebben ajánlható. Rendelmények kéretnek egyenest

BARTUSCHEK ERNŐ urhoz
Budapest VII., Hungária-körút 15. sz. alá intézni.

Cs. kir. orsz. szab. likőrgyár. **HAACK ANTAL, GRAZ** Alopittatott 1808. évben.

Szállodák, vendéglők, kávéházak szállítója.

Springut Henrik

tojásnagykereskedő

Állandóan nagy készletek.

Budapest VI., Szerecsen-u. 39. sz.
Telefon: 17-54.

HAT. ENG. VILLANYFELSZERELÉSI VÁLLALAT GOMBOS HUGÓ

BUDAPEST, EÖTVÖS-UTCA 46. TELEFON 101-52.

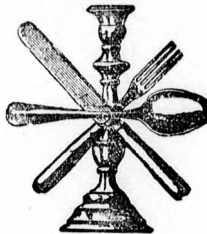
Villamos motorok, szellőztetők, csengők, telefon és ilylmpák készítése és jókarban tartása

Nagybani raktár legjobb minőségű ilylmpaszekkenben és 70% áramot megtakarító Wolfram-izzólmpákban

Steiner József és fia czukrászdája és sütődéje BUDAPEST,

VII., ker., Király-utca 67. szám.

Legfinomabb minőségű vendéglői és kávéházi sütemények.

China és alpaccaezüst

szálloda-, kávéház- és vendéglő-felszerelések

legolcsóbban és legjobb minőségben

:: jótállás mellett ::

SZANDRIK ezüstáru-gyár

központi főraktáránál

BUDAPEST, IV. KER., SEMMELWEISZ-UTCA 9. SZ.

Saját arany- és ezüstbányák.

Gyártelep: Rálsó-fámor (Bars megye).

Ezernél több kiváló orvos és tanár ajánlja!
1904. ST. LOUIS GRAND PRIX.

Közföldi utazáson kérjen mindenütt Szt.-Lukácsfürdői
KRISTÁLY-ÁSVÁNYVIZET!

A KRISTÁLY-forrás

szénsavval telített ásványvíze hasznos ital **étvágyzavaroknál és emésztési nehézségeknél.** A legtisztább és **legegészségesebb** asztali és borvíz. Hathatós **szomjcsillapító.** — Vidékre és külföldre **fuvardíjmentes** szállítás. — Kérjen árjegyzést. — Szénsavtelítés-nélküli töltés is rendelhető, mely hasonló **enyhesége** folytán pótolja a francia Evian és St. Galmier vizeket.

Szt. Lukácsfürdő Kutvállalat Budán.

SÖRPINCZÉNEK cabaretnek v. orfeumnak

alkalmas nagy pinczehelyiségek IV. ker., Ferencliek-tere 4. (Király-bazár) kiadók.

Bővebbet a házfelügyelőnél.

BAROSS GÁBOR-TELEPEN, mely már a magyar kir. államasutak VI. órhzánál megálló helyvel bír, a Dunára kilátása és befásított, rendezett utcáji vannak **háztelkek** még 300 négyszögletes parcellákban **négyszögölenként 5 koronaért, kedvező részletfizetésre kaphatók.**

A telep bányából az építési anyag önköltségen adatik. Közelkedés legészérszűbben a kir. államasutal, mely indul a keleti pályaudvarról reggel 8 óra 20 perczkor, délután 3 óra 25 percz és este 7 óra 50 perczkor. A Baross Gábor telep VI. órhzától Budapestre reggel 4 óra 37 percz, 6 óra 2 percz, 9 óra 5 percz, délután 4 óra 16 percz, este 7 óra 26 percz és 8 óra 33 percz. Viteldij a központi pályaudvarról 40 fillér, Kelenföldről 20 fillér. Bővebbet a telepen **Libál Ferenclé**, ki a vonatok érkezésénél az állomás van. Budapesten pedig **Hermann-féle ezüstáru-üzletben**, IV. Váci-utca 8. Telefon 97-20.

SZÉNSAVVAL TELITETT VÁROSLIGETI

ILONA

::: ÁRTÉZI ÁSVÁNYVIZ :::

Legtisztább és legegészségesebb üdítőital tisztán és borral. Megrendelési cím: **Ártésia részvénytársaság**, Budapest, VII-ik kerület, Egressy-ut 20/c. Telefonszám 50-72.